

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.  
VIDÉKEN:  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETESEK.

4-basábon petit sor egyszer 20 fill.  
minden következőnél 16 fillér

Nyitási sora 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült,  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 23.

**Mai számunk főbb közleményei:**

- Vezéreltek: Közösügyes „nemzeti” politika.
- Megszavazták a költségvetést.
- Finnország kiadja a forradalmárokat.
- Emberölésért — ídimentés.
- Herceg a brettlin.
- Nem kell a gyermek.
- A szerelem betegel.
- Utazás egy színház körül.
- Aradi hűszár-virtus.
- A fogorvos kurizál.
- Tárcsa: Kelepec. Irta: Szántó Kálmán.
- Csarnok: Chamoniából a Mont-Blancra.  
Irta: Dr. Heppes Béla.

**Közösügyes „nemzeti” politika.**

Arad, november 23.

A hatvanhetes politika közösügyes politika. A negyvennyolcas politika azonban utálja, megveti a közösügyeskedést.

Aki hatvanhetes politikai alapon áll, az:

1. hiva a közös vámterületnek,
2. hiva a közös hadseregnek,
3. hiva a közös jegybanknak,
4. hiva a közös külügyi képviselőnek,
5. hiva a közös udvartartásnak.

Aki ellenben negyvennyolcas politikai alapon áll, az követeli az önálló vámterületet, az önálló hadsereget, az önálló jegybankot, az önálló külügyi képviselőt és az önálló magyar udvartartást.

Tisza Kálmán is azt mondta, hogy a negyvennyolcas politika a messze jövő kérdése.

Tisza Kálmán is azt mondta, hogy

amit a negyvennyolcasok követelnek, azt ő is akarja, de majd csak a messze jövőben, ha majd előbb a nemzet megerősödött.

A negyvennyolcasok azonnal akarták, a hatvanhetesek a messze jövő ideáljának vallották.

Ez volt a régi helyzet.

Az új helyzet is ugyanez. Am ugyanabban a helyzetben a negyvennyolcasok a legnagyobb kísértéseknek vannak kitéve és ma már fuzióról beszélnek, még pedig olyan fuzióról, mely a negyvennyolcas pártot a hatvanhetes pártokba olvasztaná.

Megszünnék a Kossuth-párt, megszüntetné maga a Kossuth-kormány a szeptőlten zászlót be akarják vinni a közösügyes tábor sárgafekete rongyai közé.

Nekünk pedig a félhivatalos kormány-párti sajtó fejlődő hatvanhetes alapról prelegál és az álnokság azt akarja elhíttetni a magyar nemzettel, hogy a közösügyes alapon is lehet érvényesíteni nemzeti vágyakat.

Nem lehet, mert annak a kormányának, amelyik közösügyes, Bécsben parancsolnak.

Nem lehet, mert a közösügyes Magyarországot nem a független felelős minisztérium, hanem a titkos bécsi kamarilla kormányozza.

Nem lehet, mert az osztrák császár parancsol a magyar királynak.

Aki pedig arról álmodik, hogy ezt a

nyomorúságos állapotot a nemzeti kormány közösügyes alapon fogja megváltoztatni, az ne számítson arra, hogy ezt a kegyes álomlátást a nemzet lelkébe is át lehet plántálni.

Elhisszük, hogy a nemzeti kormány ragaszkodik a közösügyes hatvanhetes alaphoz, mert abban a szempillantásban, amelyben nyitlan ki merné mondani, hogy ő negyvennyolcas alapon akar kormányozni, olyant senderitenének rajta a Burgból, hogy a lába sem érintené a földet. Hát jól van. Ha a kormány ragaszkodik a hatalomhoz, ha ez jól esik neki, hát ragaszkodik. Mi is tudjuk, hogy máskülönbem nem lehetne ott, ahol van, de annyit megkövetelhetünk a „magyar” „független” és „felelős” minisztériumtól, hogy ne akarja megsemmisíteni a nemzet lelkében élő önállóságra és függetlenségre való törekvést. Ezt a törekvést, még a darabont kormány is tiszteletben tartotta.

A fuzió, mely a parlamenti többséget belevonja a közösügyes politikába, abszolút veszedelem. Már maga az, hogy most hatvanhetes alapon kormányoz a negyvennyolcas többség, olyan állapot, melynek labirintusaiban a világ legkiválóbb közgazdászai sem tudnak eligazodni. Hipokrizis ez, még pedig olyan világgraszoló hipokrizis, melyhez fogható egyetlen nemzet történetében sincs feljegyezve. De végre is az az egynehány ember, aki kormányzó méltóságban van, kénytelen viselni a

**Kelepec.**

Irta: Szántó Kálmán.

— Bizony Isten — mondom — sohase szoktam goromba lenni senkivel, aszonnyal meg annyira nem, hogy inkább a fejemet ha rapaám le, de uri szavamra mondom, — szó nem szőlő — hogy magával az leszek, ha mindjárt abba nem hagyja.

— Nem ljedek meg s nem hagyom abba, ezt magának végig kell most hallgatnia, már ugy is régen fenem rá a fogamat. A leány huszonkét éves, éppen magának való, okos, bájos, finom, éppen magának való, nagyon szép kis vagyunkája van, éppen magának való. Azt hiszem, hogy gorombáskodás helyett inkább azt érdemlem, hogy hálafelekkel megcsókolja a kezem.

— Azt hálafelekkel és nagy élvezettel meg is teszem s azzal az ügyet a lovagiaság szabályai szerint végleg el is intéztük, ugye?

— Azt már nem, mert én azt akarom, hogy házasodjék meg. Pedig ha én akarom! ...

— De hát miért kelljen éppen énnekem megházasodni? Mikor annyi házasulandó férfi van a világon!

— Azokról gondoskodjék más! Magát majd én látom el s most már itt a legfőbb ideje. Jól benn van a harmincasokban, tehát nem késhetik, különben megcsontosodott agglégénynek marad, pedig éppen azt nem akarom. Maga józan, okos, rendes, éppen férjnek

való, tisztességes, biztos keresete van, egészen férjnek való. Kettő együtt pedig éppen összeillenek. Én mondom.

— Hasonlít magára? Legalább egy kicsit?

— kérdezte féltéken a férfi.  
— Nem hallgat el rögtön? Majd én leszek goromba s én nemcsak ígérem! Lásza, ezért kell magának megházasodni, már csak azért is, hogy én ilyen beszédekot ne halljak. Főleg pedig azért, mert ilyen leány igazán nem minden bokorban terem.

— Elhíszem, de hát már minden leányt én vegyek el?

— Eddig még, ugy látom, egyet se vett el s ezen az egyen kívül mást nem is kell. Hanem ezt viszont okvetlen.

— Hjab, okvetien? Az már egészen más ... És ki legyen az a szerencsétlen te remtés?

— Tán még azt is megmondjam? Persze, mindjárt az ölébe is ültessem?

— No, de hát anélkül, hogy tudjam, csak még se vehetem el?

— Nem is, de előbb jelentse ki kötelezőleg, hogy elveszi ... legalább elvben ... ha megtetszik ...

— Jó, hát tudja mit, kijelentem kötelezőleg, hogy — nem veszem el. Jó?

— Kállhatalan, aki igazán nem érdemli, hogy ennyi jószággal van hozzá az ember. Tulajdonképen miért nem akar maga megházasodni?

— Tulajdonképen miért akarjak meghá-

zasodni? Mikor semmiféle szükségét nem érzem! Ha maga tudná, hogy milyen jó így, nem sürgetné olyan nagyon. Persze maga nem ismeri a gazdasszonyomat, nagyon rendes, jóra való személy és milyen figyelmesen elgondoz.

— S milyen alaposan kilopja a két szemét!

— Dehogy! Oly becsületos! S neki is ólnie kell utóvégre! Minden szokásomat ismeri s én is ugy ismerem már minden gyengéjét! S most összekerülni egy idegen nőszeméiyyel, azzal éjjel nappal állandóan együtt lenni! Huh, még gondolni is borzasztó rá. Hiszen nem mondom, egy ilyen kedves, okos, bájos teremtséssel, mint maga, együtt lenni egy-két órát, akár mindennap is, — hagyján, nagyon kedves dolog, de egész nap, egész éjjel, hétről-hétre, esztendőről-esztendőre — egy idegen nővel, ismerje el maga is, kicsit sok!

— Ne, elég volt! Ismerje el, hogy csak ugyan bolondokat beszél. Idegen nő ... a felesége? Nem tudja, mit beszél! ... De azért én mégis meg fogom házasítani, ha nem az akaratával, akkor az akarata ellen ...

— Hiszen ... jó, hát kinyitom a legtitkosabb rejtéket is ... hiszen, ha én ma este lefeküdném s reggelre arra ébrednék, hogy: nini, feleséges ember vagyok s csak azt kellene mondanom: jó reggelt mucuska, te is felébredtél már ... ugye illik mondani? ... még abba talán bele is mennék, de addig!

— Lásza, szerencsétlen, hogy milyen nagy

hipokriták ábrázatát. Hát viselje, de ne igyekezzék az egész országot a saját képre átteremteni.

Értjük mi azt, hogy azok a negyvennyolcas polgárok, akik most egykori vezéreiket közjogi méltóságokban, diszes pozíciókban látják, nem tudják elhinni, nem akarják elhinni, hogy ezek a derék, egyeneslelkű, szókimondó hazafiak most egyszerre, máról holnapra burglakájokká változtak volna át. Mi sem akarjuk ezt elhinni, nem is változtak ők még át, csak éppenhogy nem tudják még ők sem, hogy mi történik velük. Mire észreveszik, mire megtudják, akkorra olyan simulékonyak lesznek, mint a poracsolat; mert, hej, sok kérges bőrű kurucot megcsiszoltak már a bécsi udvarban; sok ilyen simító kurzus van följegyezve Magyarország történetében, sok erős karakter elcsuszott már a bécsi Burg simára kefélt parkettjén. Ne higyj magyar a németnek.

## Megszavazták a költségvetést

### Három órás budget-vita.

#### A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 22.

Egy ható szünet után, megint összesereglettek a képviselő urak. No, nem valami nagy számban, de azért vannak a folyosón annyian, hogy a legfrissebb pletykákat megtanác-kozhas-sáv. Természetesen legelsősorban a pártfegyelemről diskurálnak.

— Hejh, Kálmán bátyám, — mondják az ósz Thaly Kálmánnak — te azt szeretnéd, hogy itt is olyan fegyelem legyen, mint Rákóczi hamvai között.

Thaly megrántja a vállát:

— Hiszen ez az... Ott sem volt fegyelem! Ha lett volna, sok minden másképp lett volna! Azt szeretném, hogy a függetlenségi párt ne jusson a szegény kurucok sorzára...

szüksége van rá! Hiszen éppen azt teszem, szinte ezü t tálcán hozom s íbe.

— De hisz épp azt nem látom, hogy szükségem lenne rá, mikor így is olyan nagyon jó!

— Most még, igen, elhiszem, de ha majd a generál-zsolt a gyomrát teljesen tökröztette, ha majd jön a csusz, a köszvény, egyéb is...

A férfi nak kissé elkomorult az arc, mint akinek fájós pon-ját érintették s kissé kedvelenül válaszolt.

— En, aki u'oljára marad, c'ukja be az ajtót!

Az asszony észrevette a hatást s már dladalban akart előbb haladni, mikor új látogatót jelentettek. Egy fiatal leány lépett be, kissé szifkőzve, a legújabb kalapjában, aki láthatólag zavaros jött, hogy férfilátogatást talált.

— Bocsiass meg, Irán, hogy így beronlok, de a mama a lelkemre kő dte, hogy okvetlen szóljak be hozzád, ha erre megyek. Azt izeni, hogy ne várj rá, nem jöhet be érted, mint amugy ígérte.

— Sajnálom; hát új le te legalább egy pillanatra.

— Sietek, már is elkéstem. Radnayéknál ma nagy társaság van s megígértem Margitnak, hogy első leszek.

— Legalább a kalapodat igazítsd meg, kicsit félre uszott.

A leány a tükör elé állt s amint karjait fölemelte, hosszú, nyulánk termelű klegyenesedett s egész tejjességében mutatta formás, kifogástalan idomait. Az asszony nem állhatta meg, hogy egy futó pillantással ne surolja a férfi tekintetét, aki észrevehetőleg gyönyörködött a szoborszép vonalakban.

Különbben nagy napja van ma a Háznak: a 907-es költségvetést kezdik tárgyalni. Hoitsy Pál előadó nagy gondossal terhelten jár föl s alá: keserű pica ez, amelyet rózsaszínű osztyában kell beadni a t. Háznak. A költségvetést általánosságban Hoitsy Pál ismerteti. Ugyancsak ő ismerteti a kisebb tárcákat és a pénzügyi tárcát is. A belügyi tárcsa előadója Szalay László, a kereskedelmi Babó Mihály, a földmívelési Thorockay Mik'ó, a vallásügyi Sághy Gyula, az igazságügyi Bizony Ákos, a honvédelmi Semsey László lesz.

Az ülés megoyitása után Lázir Pál szól napirend előtt. A mértékintézési törvény saját hibáinak korrígálását kéri a főrendiházban. A delegácók összehívására vonatkozó királyi kéziratot olvassa föl ezután az elők, majd közli, hogy Várady Király ellen inkompatibilitási bejelentés érkezett, de visszautasítják alaki hiány miatt.

Hoitsy Pál előadó után a nemzetiséglek nevében Polit Mihály mondott hosszabb beszédet; a költségvetést nem szavazzák meg, de obstruálni se fognak ellene. Polit vádjaira Sághy Gyula válaszolt a függetlenségi padokról, majd Buzáth Ferenc néppárti és Beck Lajos függetlenségi beszédet a javaslat mellett.

Ezután következett a nap szennációja: Justh Gyula elnök jelentette, hogy több szónok nincs feliratkozva és a Ház — három órai tárgyalás után — általánosságban megszavazta az 1907. évi költségvetést. Erre még nem volt példa a magyar parlament történetében, hogy t. i. aznap végezzenek a költségvetés általános vitájával, amelyen tárgyalni kezdtek a javaslatot.

Részletes tudósításuk a következő:

(A professor tévedése.)

Napirend előtt nagy vidátság közben Lázár Pál kéri szót, hogy a mérésokról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál kikötéseit baklövészet a haktogramokról és a dekagrammokról korrígálja. A műagyetemi professor igen zavarban állt hatolt:

— Besmeri, — mondta — hogy felületes volt... Lázár Mór és Kardos Samu képviselő tárcsai figyelemztették őt arra, hogy hiba van a javaslatban s ő nem vizsgálta meg gondosabban, hogy hát hány dekagramm is van a haktogram

Amint a leány kiépett, eszolt is a férfi rögtön:

— Ez az? Mondja, ez az?

— Ki?

— Akit ajánlott nekem?

— Hát még azt is eláruljam? Mindent ki vesz belőlem! Nos, hát az! Jól választottam? Van még szava?

— Hiszen nekem tulajdonképp nem is volt... Csakugyan, mégis kellett volna elárulnia... Minek azt nekem tudni, mikor ugy sincs szándékom házasodni... Hát ő nagysága kegyesen szemet vetett rám s most eljött ide kelletni magá? s a mamáj megbízásából!... Léj, milyenek a mai asszonyok!

— No, de most már szedje ám a sátorfáját s hordja magát! Menjen s a szemem elé ne kerüljön többet!... Miféle csuf ember maga! Kiszéd belőlem egy útkot, amit csakugyan nem lett volna szabad elárulnom, aztán így kommentálja. Pfüj, igazán nem érdemli meg egy férfi sem, még a legkülönb sem, hogy tisztesség-s asszony a cipője talpát belétörölje! Menjen!

— Hát megyek! D, mondta meg őszintén mifféle asszony az, aki felkinázkodik egy férfinak?... Felkinázkodik, igen, a forma nem határoz. Kirakába áll: gyere, itt vagyok, vagyél! Lehet, hogy van, a-cinek az ilyen tet szik, nekem nem izlésem.

— Micsoda ósdi fölfogás! A szerény leánya bujjon el a bokrok közé s várja, míg aked valaki, aki kerésésére indul. Micsoda középkori gondolkozás!

— Lehet és mégis a természet örök rendje: a férfi kiszemel s a nő választ. Már én csak megmaradok ebben ósdiak s nem megyek visszajára.

ban. A dologon nem lehet másképp segíteni, mint hogy ha ezentul a képviselők módosításait korábban nyujtja át az e d-dórnak, akik aztán meghánytatják-vethetik az indítványokat.

A Ház szólanul tudomásul vette az exkuzét, amelynek hatását még kínosabbá tette Kosuth Ferenc felszólalása.

— Ki akarom jelenteni, — mondta a pár elnök-miniszter — hogy Lázár Pál e dádól tisztet nagy lelki smeretességgel és szaktudással látta el.

Ezen azután maga a miniszter is megszolygott...

(A költségvetés.)

Az ülés különben negyed tizenegy órakor kezdődött. Justh Gyula elnök felolvastatta a királyi kéziratot a delegácók egybehívásáról, melyt tudomásul vettek. Ezután sor került napirend szeriat az 1907 évi költségvetés tárgyalására.

Hoitsy Pál előadó: A reformok keresztüvitele nem néhány hét dolga. T. kintetbe kell venni, mennyit bír elviselni az ország pénzügyi helyzete. Magyarország új epocha előtt áll. Mi új alapokra akarjuk fektetni Magyarországot k. u. aját és gazdasági életét, önállósítani kívánunk magunkat Auszriától, meg akarjuk teremteni a magyar ipart, mely nincs előkarkjuk készíteni az ország erős jövedője. De ezekhez az eszközöket a költségvetés keretében nem találhatjuk meg, hanem külön törvényjavaslatokat kell esetenként beterjeszteni róuk. Ismerteti a költségvetés fontosabb tételeit s szól arról a t. u' lengésről, melyt nálunk a bürokrácia mutat s amely nemzeti veszedelem gyanánt kezd jelentkezni. Ezelőtt 25 esztendővel a szómérví támasdásokok 79 millió koronára rugak, ma 272 milliót tesznek ki. Ijesztő emelkedés, mely fölborulással fenyegeti az államháztartás egyensúlyát. S ől a tanítók helyzetéről, akik méltán verhatják az ország segítségét. Nem akar azokról beszélni, akik itt fenyegeöznek s a szocialdemokratákkal kacarkodnak. Ha ezek volnaak a tanítók között többségben, akkor bizvást ezt ajánlaná, meg kell tagadni a kiánságukat. Javítani kell az államvasuti tisztviselők és alkalmazottak egy részének az anyagi javadalmazását s a biák helyzetét is. Ajánlj. elfogadásra a költségvetést. (Helyesítés.)

(A nemzetiséglek szónoka.)

Polit Mihály: Nagy baja Magyarországnak a luxu, mely nem felül meg a mi anyagi erőnknek. Milyen bizarr ellentét a fővárosban kifejtett pazar luxus s a periferiakon tanyázó nagy szegénység. Egykor nagyon szomoruan álltak Magyarország pénzügyei. Husven millió volt a deficit s ekkor előállott egy rokonszenves fiatalember, akit a pénzügyi bizottságból

— Istenem, micsoda fejetejere állított gondolkodás! Hol hát a férfi, aki „kiszemel”? Hisz azt szeretném én is látni... Különbben is, kedves barátom, mielőtt elválnak, egy valomással tartozom: én becsapam magát. Tulajdonképp csak próbára akartam tenni... No lám, hát telesenek magának ez a leány? Talán el is venné? Hja! csak hogy ahhoz késon kelt! No né, mire fájna az urtinak a fogal

— Ugyan miért?

— Ugyan kérem, már csak mégse legyen annyira óhitt! Tudja, hogy ez a leány, ugy, amint most látta, tucatszámra válogat a kérők közt? S milyenek közt! S még hogy majd az szalad valaki után!... Nem győzi a legényeket magától távol tartani.

— S ugyan mire vár?

— Azt igazán nem tudom, de az egészen bizonyos, hogy a napokban kosarazott ki egy vezérkari századost, aki pedig igazán tarsolyában hordja a m-realibotot.

— Ván legény lehetett.

— Ha maga véa... mert idősebb nem volt...

— Nem szereti a katonákat.

— Melyik fiatal leány nem szereti a katonákat? Es van neki civil is: tudok egy fiatal képviselőt, aki mind a tíz ujját lenyalná utána.

— Kű dűben ha elesik a mandátumtól.

— Az véletlenül mandátum nélkül is ur marad... Különbben az mindegy, elég az hozzá, hogy erről a leányról ne is álmodják, ez más konyhára való.

— Köszönöm alásan, vagyis nekem csak a rosta alja juthat.

— Azt éppem nem mondtam, csak hát... Ez semmi esetre sem az a leány, akit, mint em-

előnyösen ösmerünk: Széll Kálmán. Pénzügy miniszter lett és rövid idő alatt ed. fejlesztette pénzügyeinket, hogy már csak 24 millió volt a deficit. Ekkor jött a boszniai okkupáció. Széll minden tekintélyét latba vetette, hogy ezt megakadályozza, de hiába. Be-be utazott audienciára és demisszionált. Ekkor lejött és szomorúan me-éte el nekem a dolgokat. Ne tesdék csodákozni, hogy egy miniszter szóba állott egy nemzetiségi képviselővel... (Zaj)

**Közbeszólások:** Akkor más volt! Akkor nem voltai nemzetiségi...

**Polit Mihály:** Most nem akarunk tolskodóknak feltűnni és nem keressük a miniszterek kegyeit.

**Wekerle Sándor:** Ugyan kérem!

(A szociálisták barátsága.)

**Polit Mihály:** A magyar közvélemény megnyugodott, megbarátkozott az okkupáció gondolatával. Azt hitték, hogy levágják a szerb hydrák fejét. Most aztán megtörténhetik az oroszai szerb bojárny, amelyet még a budapesti ifjuság faktyásmenete sem törölt le. Urült, amikor a belügyminiszter azt mondta, hogy a főispáni intézmény nem ért egy lakrajcát, de mégis elszomorodott, amikor azt mondta, hogy fen kell tartani a nemzetiségi miatt. No, de ilyet az édesapja nem mondott volna soha! A nemzetiségiakat nem lehet rendőrileg ellenőrizni. Ő már régen mondta, hogy a demokratikus reformokkal Magyarország vagy lesz egy *Kelati Svájc* vagy nem. Arra nem gondol, hogy kantonokra darabolják fel, de a megyéket fejlesztésük ki modern alapon, mert mai napon nomájuk tartbaatlan. Magyarországon a nemzetiségek a demokrácia elvének képviselői. Bizonyosága ennek az is, hogy a *szociáldemokraták rokonszenvesek nekünk*, amit igazol az a tüntetés is, melyet Pozsonyban Juriga elköltöttek a rendszerek. Ez az így fog menni leg alább addig, amíg a becsületos választól reform el nem készül. Sajnos, most még nem ismerjük azokat az elveket, melyeken az felépül. A miniszterelnök csak azt mondta, hogy lesz és hogy nem lesz.

**Felkiáltások:** Helyes! Nem is lehet más!

(Nemesnek kurucok.)

**Polit Mihály:** Emlékszik régi időkre Budapestén, amikor a jó magyar osztrákia ezt írta ki cégtáblájára: „Ungarischer Eszimenmacher.“ Ma mindenki beszél magyarul Budapestén. De vajjon nem volna-e jobb, ha mindenki a saját nyelvén beszélné, de mindenki szívében igaz hazafi volt? (Nagy zaj) Bizony ne nagyon dicsekedjék a koalíció. *Mind labancok az urak,*

Illetem, ezüst tálcán visznek a legények elébe. Inkább olyan, aki után térdig elkapják a lábukat a legények... Maga nem arra termett.

— Hát hiszen meg is érdemli, nem mondom. De azért ne higgye, hogy én olyan nebezkes lettem már... Nem vagyok még az utolsó én se...

— Nem is, de nem is az első, valljuk meg... S egy fiatal lány... A lányoknak sok féle az izlésük és én, mint jó barátja, nem mernem ajánlani... nagyon megtalálta magát égen, s azt őszintén sajnálom.

— De hát mit kíván tula donképen ez a nagyon rátarti hölgy?

— Azt nem tudom, de mindenesetre férfit, egész embert.

— No és engemet talán nem tart annak?

— Hja, hát azt csak ő tudná megmondani. Egyiknek embere, aki a másiknak nem az.

— Na, végeredményben maga engem szépen letárgyal. Mos már lehetek csakugyan.

— Hova siet tulajdonkép?

— At kell még ültözöm, nekem is meg kell magamat mutatnom a Ródnayek zsuriján. Az embereknek vannak társadalmi kötelezettségei...

— Persze vannak, nem is tartóztatom... Isten veie, a viszontlátásra!

— Az ajtó bezárult s az asszony csufordorosan egész a földig hajolt a távozó után.

— Adieu, nagyságos ur, a farsangon még is táncolni fogok a lakodalmán!

*csak az egy Madarász József kuruc.* (Derűtség) Csak két sovány miniszter van: az egyik gróf Apponyi Albert (noszantartó, zajos taps és éljenzés), a másik gróf Andrássy Gyula. (Taps.) Erre példát hoz fel. Egy szerb preperandíára az volt kiírva, hogy szerb tanítóképző, a kultuszminiszter erre elrendelte, hogy a „szerb“ szó töröltesse.

**Közbeszólások:** Helyesen tette!

**Polit Mihály:** Ugy? Hát az jó volt, amikor a szerbek, szerb zászlók alatt együtt küzdtek a magyarokkal? (Nagy zaj)

**Olay Lajos:** Szenitán ásnál.

**Polit Mihály:** Egy másik példát is mond. Alakut egy szerb kaszinó s a belügyminiszter csak azzal a feltétellel volt hajlandó jóváhagyni alapszabályait, ha a „szerb“ szót törli. A javaslatot nem fogadja el. (Zaj)

(Apponyi cáfol.)

**Apponyi Albert gróf kultuszminiszter:** Polit konkrét tényre hivatkozott, de ez a vációságnak nem felel meg...

**Olay Lajos:** Soha az az ember nem mondott igazat! (Zaj)

**Apponyi Albert gróf:** Mikor ő átvette tárcáját, a zombori képezde igazgatója és a kormány közt összeütközést talált. A dolgnak az eredete az, hogy a szerb képezde a bizonyítványokat úgy akarta kiáltani, hogy szerb tanítókról szolt, a magyar nyelv tudását fúmagálta. Ő ki akarta az ellentéteket egyenlítő, de egyelőre nem sikerült. Valahogy odáig jutottak, hogy megengedte nekik a bizonyítványok kiadását, de nem hagynak alkalmat, hogy újabb sérelmet ne hozhassanak. Magyarország összes pártjai egy politikai, osztatlan nemzetet képeznek s ezt a szerbeknek is el kell ismerniök. Az ő sovinizmusa az, hogy ehhez az elvezetgaskodik. (Éjenzés.)

**Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.**

(Ne vitatkozzanak...)

S ület után Sighy Gyula: Polit Mihály beszédere reflektál. Nagyon rossz uton jár Polit. Nálunk nem lehet nemzetiségi politikát csinálni, csak a nemzeti politikának van jogosultsága. Bizalmát fejezi ki a nemzeti kormány iránt, mely olyan költségvetést tervezett a Ház elé, amelyet litten meg nem látunk. A nemzeti kormány ezért a költségvetésért megérdemli a teljes bizalmat. Nem akarja a Ház figyelmeztetését, nem akar hosszabb költségvetési vitát provokálni s így röviden bizalmát nyilvánítja a kormány iránt. A többség is úgy felelhetné ki leghevesebben bizalmát, ha nem provokálna hosszú költségvetési vitát. A függetlenségi párt nevében kijelenti, hogy a költségvetést általánosságban elfogadja. (Éjenzés)

(Egy táborban.)

**Buzáth Ferenc** a néppárt nevében szól: fől. Nem csodákozok azon, hogy a személyi járandóságok szaporodnak, mert legutóbb a hazáruk nyug és kedvját kapnak. Követeli a tanító fizetések és a katolikus autonómia rendezését, a *szociálisták eszmei terjesztését*, a lét minimum megállapítását a tözsdendő behozatalát *Mádnányon egy táborban vagyunk*...

**Szokoly Tamás:** Tehát nem vagyunk eljenségek!

**Simonyi Semadam Sándor:** Eldenségek nem is voltunk, csak ellenfelek!

**Buzáth Ferenc** a néppárt nevében elfogadja a költségvetést.

**Beck Lajos** függetlenségi reflektál Buzáth beszédere. A néppárt minden szociális eszmét és törekvést magának vidikát első sorban, holott — bár elismeri a néppártnak a szociális téren való működését — a függetlenségi párt sokkal régebben propagálja a szociális intézkedések szükségességét. A függetlenségi párt részéte a leghevesebben követeli a magyar nép érdekeinek előmozdítását minden téren. Akkor meg a néppárt meg sem születt, am kor Irányi Dániel és masok szociális követelésekkel állott elő. Ko su h Ferenc tíz éve tör. lánd sát a nép és a munkások helyzetének javításáért és hogy helye érzeke van e dolgok iránt, mutatják legutóbbi javaslatai is. Nemzeti demokrácia van írva a függetlenségi párt zászlójára, ennek érdekében kívánja az *ingyenes népoktatási és több szociális reformot*. Mivel teljes bizalma van a kormány iránt, melynek működése biztoltja a szabad Magyarország gazdasági és kulturális fejlődését, a költségvetést elfogadja.

(A költségvetést megszavazzák.)

**Elnök** kérdezte, hogy kíván-e valaki még hozzászólni? Mivel *senki sem jelentkezett*, az általános vitát berekesztette és föltette a kérdést, hogy elfogadja-e a Ház általánosságban a költségvetést?

A Ház ezután — a nemzetiségiok kivételével — *nagy többséggel általánosságban elfogadta a költségvetést*

Holnap megkezdik a részletes tárgyalást.

## Finnország kiadja a forradalmárokat.

**A szenátus határozata.**

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22.

Az orosz kormány vérebjei pompásan végzik feladatukat. Ezer és ezer forradalmárt juttattak pár hónapon belül a katonák puskaesővei elé, vagy az akasztófára. Mindhiába. A hóhérok elvégzik kötelességüket, de a forradalom lázát nem tudják kiirtani. A forradalmárok Finnországban eddig biztonságban érezhették magukat a a vérbiróság bosszujától, de csak eddig. Ma ugyanis az a hír érkezik Helsingforsból, hogy a szenátus kötelezte a hatóságokat a *politikai menekülteknek haladéktalanul való kiadására*.

Hogy mit jelent ez a hír, azt az első pillanatban nem is lehet mérlegelni. Mert ezekre rug azoknak a forradalmároknak száma, akik Finnországban kerestek menedéket. Ha ezek valamennyien az orosz hatóság kezére kerülnek, úgy már a napokban szomorú hírek várhatók a statáriális bíróságok működéséről.

Mai távirataink a következők:

**Helsingfors, november 22. (P. t. ü.)** A szenátus kötelezte a hatóságokat, hogy haladéktalanul engedelmesséjenek azon távirati rendeleteknek, melyek a vizsgálatokra, letartóztatásokra és kiadásokra vonatkoznak. E rendeletek első sorban azon személyeket érintik, akik Finnországba menekültek, hogy az Oroszország többi részeiben elkövetett kihágásaikért vagy bűneikért ne vonhassák őket felelősségre. A szenátus rendelete *végel fog vetni annak, hogy az orosz forradalmárok Finnországban keressenek menhelyet*.

**Moskva, nov. 22.** Annak a rendeletnek kiadására, amely eltölti az állami tisztviselőknél, hogy ellenzéki pártokba lépjenek, a békés megújulás pártja egy *pártbarátok* című csoportot alakított.

**Lodz, nov. 22.** Az utóbbi napokban igen nagy számmal jelentkeztek a választók a választói névsorba való felvétel céljából. A német politikai blokkal a zsidópárt áll szemben. Mindkét párt igen heves választási agtációt fejt ki.

**Moskva, nov. 22.** Tegnap este egy itteni gyár pénztárából 7000 rubelt raboltak. Az egyik rablónál egy jegyzéket találtak, a melyből kitűnik, hogy az összes lodzi gyárak munkásai, valamint a városi gázművek munkásai is fizetésüknek egy bizonyos százalékát a *szociáldemokrata munkáspárt pénztárába* tartoznak fizetni.

## Emberölésért — fölmentés.

### Az agyonszurt apácai rendőr.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Egy csanádapácai bádogosmestert halált okozó súlyos testi sértéssel vádoltak meg, mert agyonszurt egy rendőrt s a szegedi törvényszék fölmentette a vádlottat.

Ébel Antal csanádapácai bádogosmester folyó évi augusztus hó 9 én a nagykocsmában mulatott. Bevetődött ide Szakál Péter községi rendőr is, aibe a részeg bádogos belekötött. Szakál a bádogos garázdálkodását megunva, be akarta kísérni a község házára. Amikor azonban Ébel háza elé érkeztek, a részeg ember kiszakította magát a rendőr karjai közül s befutott az udvarba. A rendőr utána ment s a két ember dulakodni kezdett. Dulakodás közben aztán Ébel bicskát rántott s a rendőrt melibeszúrta. Szakál pár nap múlva a sérülésbe belehalt. Erős felindulásban elkövetett, halált okozó súlyos testi sértés büntetével vádolta meg Ébelt a kir. ügyészség.

Tegnap volt ebben a bűnügyben a szegedi törvényszéken a főtárgyalás, amelyen Pólay Elek elnökölt. Ébel azzal védekezett, hogy önvédelemből követte el tettét, mert a rendőr kardot rántott rá és azt mondta, hogy paprikás-hust sprit belőle. Megjegyzi még, hogy Szakál rendőr régi haragosa volt.

Az orvoskértők meghallgatás után a tanukat hallgatta ki a törvényszék. Rice Pál öreg csósz, aki „régí rablóvezérnek” vallja magát, kenetteljes hangon mondta el valloását.

— Kérem kegyelmesen, nagy zajt, lármát hallottam, de szót nem volt. Szívalom az, hogy ott lévén szót hallottam volna.

— Hát maga nem látott semmit?

— Nem láték, nem hallék semmit.

— De az előbb azt mondta, hogy lármáztak.

— Zsömbörgödték.

Többet aztán nem is tudtak belőle ki-venni.

A törvényszék a további tanukihallgatás során kiderítette, hogy a rendőr behatolt a vádlott lakására és ott a kardjával megvagdalta. A törvényszék ezután szenzációs ítéletet hozott. A bíróság elfogadta a vádlott védekezését, hogy tettét önvédelemből követte el s Ébel Antalt fölmentette a halált okozott súlyos testi sértés vádjá alul. Vádlottat, aki mindezt vizsgálati fogságban volt, rögtön szabadlábra helyezték.

## Nem kell a gyerek.

### Borzalmas hitvesgyilkosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

A szomszédos torontálmegyei Perlaszról jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap rémes családi dráma történt. Stanojev Kuzman földműves öt késszurással meggyilkolta feleségét, aztán holttestét darabokra szabdalta. Stanojev azért követte el a bestialis gyilkosságot, mert hitvese bevallotta neki, hogy anyának érzi magát. A rémes eset részletei a következők:

Stanojev Kuzman perlaszi földműves ez előtt másfél évvel házasodott meg s feleségével a legnagyobb boldogságban élt. A boldogság azonban nem soká tartott. Három-négy hónap múlva a fiatal asszony arról kezdett beszélni, hogy mi lesz, ha majd szegényes szobájukban bölcső fog ringani.

Az asszony beszéde a férjét haragra lob-

bantotta. Határozottan kijelentette, hogy neki gyermek nem kell. Ő a kicsiny porontyokat gyűlöli és utálja azt az asszonyt is, aki szíve alatt magzatot hord. Kijelentette, hogy abban az esetben, ha felesége megsugná neki, hogy anyának érzi magát, abban a pillanatban meg fogja ölni.

Az asszony sirva hallgatta ura vad fenyegetődzését. Tudta, hogy férje szenvedélyes, vad természetű és sokszor a dühtől egészen az őrületbe ragadtatja magát. Feltette róla, hogy fenyegetését képes beváltani.

Sirva panaszkodott a szomszédasszonyoknak, hogy nem tudja mit csináljon. Anyának érzi magát és férjének nem meri beváltani, mert attól fél, hogy megöli őt. A szomszédasszonyok biztatták, hogy csak bátran vallja be férjének állapotát. Meghatja az még a legvadabb embert is. Ő is fog majd örülni neki.

Az asszony követte a tanácsot. Tegnap reggel elmondott mindent urának. A férj, mikor felesége szavalt meghallotta, felordított, aztán öklével hasba vágta a szerencsétlen asszonyt.

Az ütés következtében az asszony elájult. A férj pedig minden emberi formájából kivetközve, felragadta az asztalon fekvő kenyérvágó kést és ajultan fekvő feleségére rohant. A nagy konyhakéssel négyszer mellbe szúrta, aztán pedig felesége hasát vágta fel és testrészét darabokra hasította.

A lármára a ház népe és a szomszédok berohantak a szobába s a vadállatias embert úgy lépték le felesége holttestéről. Áadták a csendőrségnek, ahol Stanojev közömbös arccal csak annyit vallott:

— Megöitem a feleségemet, mert nem kell a gyerek.

## Utazás egy színház körül.

### Palágyi Lajos szegedi színházigazgató?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Szeged város színházi bizottságának pénteki ülése rendkívül érdekesnek ígérkezett. A szegedi színház sorsának új korszaka került volna különös okokból megvitatás alá, egy Budapestről Szegedre érkezett távirat szét nem pukkanja az igazgató eseményt.

Makó Lajos színházigazgató tegnap este Budapestről ezt táviratozta ügyvédjének: „Végző elhatározásom: nem. Tessék ezt Szabó urnak átadni, hogy ő közölje az illetővel.” Szabó t. i. a színház titkára, — az illető pedig Palágyi Lajos, a szegedi színház Aradon is ismert művésze. A titokzatos ügy pedig a következő:

Makó Lajos belefáradt a színházigazgatásba. Négy és fél esztendő van még hátra a szegedi szerződésben magára vállalt kötelezettségekből. Hetek óta folyt közötté és Palágyi Lajos között tárgyalás abban az irányban, hogy Palágyi Lajos átveszi tőle a szegedi színház igazgatását, ha meg tudja nyerni a törvényhatóság bizalmát.

A tárgyalások annyira komolyak voltak, hogy Palágyi Lajos egyik szegedi p-nstintzetben már el is helyezte azt az összeget, amelyet Makónak leltári vagyonaért fizetnie kellett volna. Ezenfelül Palágyi napok óta tett látogatásokat a tanács, színházi bizottság és törvényhatósági bizottság tagjainál, abból a célból, hogy a szerződés át ruházását lehetőleg biztosítsa.

Hír szerint a látogatások kedvező eredménnyel jártak. A dolog teljesen befejezettnek látszott, annyira, hogy Palágyi Lajos ajánlatát a pénteki ülésen tárgyalhatta volna a színházi bizottság.

Tegnap aztán meglőrtént a váratlan fordú-

lat. Makó Lajos sürgönyileg lefújta a tervet. Tovább is ő igazgatja a szegedi színházat, fáradság, kedvetlenül, csüggedten, de igazgatja.

E tárgyban különben Makó Lajos különben a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Az utóbbi napokban a közönség körében, de még a város tekintetes hatóságának tagjai előtt is aféléket híreszteltek, mintha én a szegedi színház igazgatásáról visszalépni akarnék, sőt mintha én már megengyezésért s jutottam volna Palágyi Lajos urral, szintársulatomban tagjával, hogy neki egész színházi felszerelésemet a színház vezetésével együtt átengedem.

Ki kell jelentenem, hogy Palágyi Lajos urnak ilyen természetű ajánlatát jogi képviselőm utján visszautasítottam, mert a színház igazgatóságától — amely még négy évig szerződéses jogom — visszalépni sem anyagi, sem egészségi, sem más tekintetből nincs szándékomban s arra semmi okom nincsen. Makó Lajos.

## Herceg a brettlin.

### Brogie herceg legújabb regénye.

Parisi táviratok híri hozták már, hogy Broglie Róbert herceg Amerikában feleségül vett egy polgári nőt s a családjá emiatt összeveszett vele. A konfliktus olyan komoly, hogy a hercegi család már a bírósághoz is fordult a mésalliance felbontása érdekében. Broglie Róbert herceg még fiatal, alig huszonöt éves ember s mostani hitvese egy első férjétől elvált amerikai nő: Alexander Estelle. A herceg szülei akarata ellenére vette feleségül a nőt, akinek egy két éves leánykája is van a csikágói francia konzulátuson. A kis leányt Jassemonde-nak hívják.

A herceg amellelt, hogy egészen fiatal ember még, már özvegy. Első házassága valóságos regény volt. Az alig tizenhétéves herceg családjá körében megismerkedett Deslandes bárónéval, Fleury grófi elvált nejevel. A herceg beleszeretett a nála jóval idősebb, de még csinos és szellemes bárónőbe, aki egyébként „Ossip” néven az irodalomban is szerepelt. A fiatal herceg a bárónéval sűrűn kocikázott a Comps Elyséen, egy napon pedig hirtelen megszöktek Parisból.

A szerelmes pár Olaszországba utazott, ahol megesküdtek. A mézesetek azonban nem tartottak sokáig. Az újdonsült hercegnének extravagáns passziói támadtak. A regény vége az lett, hogy a herceg visszatért Parisba s a hercegi család pert indított a bíróságnál a házasság felbontása iránt; ez sikerült is neki, de egyházi uton nem tudta elválasztani a házasságot.

Róbert herceg európai utazásai közben sokára megismerkedett Münchenben egy szép, fiatal asszonnyal: Alexander Estelle. Az amerikai nő, akinek jómódu szülei San-Franciscóban élnek, szenvedelemmel kultiválta a zenét s egy időben a színpadon is szerepelt. Parisban, ahol zenel tanulmányait végezte, megismerkedett egy dúsgazdag amerikaival, Alexanderrel, akihez férjhez ment. Házasságuk azonban nem volt boldog s rövid együttetés után elváltak egymástól. Róbert herceg már mint elvált asszonnyal ismerkedett meg vele. Az új szerelmi regény a régi metódus szerint indult. A herceg beleszeretett a szép asszonyba, megszöktette Amerikába s ott a csikágói francia konzulátuson feleségül vette.

A herceg apja, az öreg Amedie de Broglie herceg minden támogatást megvont a fiától. A szükség és nélkülözés csakhamar állandó tanynát ütött a fiatalok házában. A herceg néhány bóttal ez előtt végre elhatározta, hogy va-

lami foglalkozást keres. Feleségével és leánykájával beköltözött egy newyorki szállóba s egy tüngheli tanglihoz szerződött *karmesternek*. Felesége ugyanitt *énekesnőnek* lépett föl. A herceget persze hamarosan körülölgötték az újságírók és Broglio herceg kijelentette nekik, hogy csak a szükség kényszerítette erre a pályára, egyébként örül, hogy feleségének és gyermekének megkeresheti minden napra való kenyereit.

Ezalatt a herceg apja megtette a lépéseket, hogy fiának ezt a második házasságát is megsemmisítse. A fiu azonban most már nem engedli magát olyan könnyen rábeszélteni. A *Matin* newyorki tudósítója előtt kijelentette, hogy családja ellen a végsőig viszi a harcot. Feleségét sohasem fogja elhagyni. A nyomortól sem kell félnie, mert már számos ajánlatot kaptak amerikai és európai körutra. A herceg még attól sem fog visszalétni, hogy feleségével Paris valamelyik muatójában fellépjen. Az öreg Broglio herceg most minden követ megmozgat, hogy ezt a tervét megvalósítsa.

## Aradi huszár-virtus.

(Négy huszár egy asszony ellen. — Megtámadott rendőrök.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22

Ma délelőtt huszárok garázdálkodása verte fel a Boros Béni tér csendjét. Négy huszár őrző járta közben, betért egy kocsmába, ahol italt rendeltek, de ennek árát nem akarták megfizetni, hanem olyan pitálát csaptak, hogy a rendőrség volt kénytelen közbelépni. Az esetről alábbi tudósításunk szól:

Ma délelőtt az őrzőjáratra kiküldött *Kristóf József* huszárkapitány, valamint *Tóth József*, *Kiss Sámuel* és *Untisz Károly* 12 ik ezredbeli közlegények, betértek *Buchsbaum* Bélánéknak a Boros Béni-tér 28-ik szám alatt levő vendéglőjébe és pálinkát és oroszka halat rendeltek. Több mint egy félórán át ülték az itóka mellett hangos kurjongatás közben és nagymennyiségű pálinkát ittak meg. Félegy óra tájban az egyik közlegény kifizette a halakat, de a pálinkát nem. Erre *Kristóf* huszárkapitány felkelt azasztaltól és azzal a kifogással, hogy mindjárt visszajön, kiment a kocsmából. Kiszáratva *Kiss* közhuszár is követte. Persze eszük ágában sem volt a kocsmába visszatérni. Arra számítottak, hogy másik két társuk is megéri szárdéukukat és fizetés nélkül fognak elpárologni.

De mult az idő és a kocsmában maradt huszárok nem jöttek ki. *Kristóf* és *Kiss* végre megunták a hosszas várakozást s újból visszatértek a kocsmába, ahol meglepetve hallották, hogy *Buchsbaum* né a fizetés miatt vitába elegyedett társaikkal. Egy ideig hallgatták a szóváltást, de amikor ez mind hevesebb lett, ők is közbeléptek. Szó szót követett. *Buchsbaum* né nem ijesztette meg a huszárok erőszakos fölépése és erélyesen követelte a pénzt. A már kissé ittas huszárok akkor megtámadták a védtelen asszonyt, több ütést mértek a fejére, majd pedig letépték a blúzát.

*Buchsbaum* né segítségért kiáltott, mire a szomszédos szobában lévő kis leánya kifutott az utcára rendőrről. Csakhamar meg is jelent a vendéglőben a 48 as számú rendőr, aki az elfogyasztott ital kifizetésére és távozásra szólította fel a huszárokat. Ezek azonban a hivatalos felszólításnak sem engedtek, sőt még ők alltak feljebb: tulorójuk tudatában megtámadták és a falhoz szorították a rendőrt, aki a támadás ellen csak nehezen tudott védekezni.

Nagyobb bajnak azonban elejét vette a kis *Buchsbaum* leány, aki közben segítségért telefonált a rendőrségre, ahonnan csakhamar

luto épésben, egy tizedes vezetése alatt őrzőjárat érkezett a vendéglőbe. A rendőröknek rövid ideig tartó tusa után sikerült megfékezni a huszárokat. Elvették tőlük a kardjukat és bekisérték őket a kapitányságra, ahol *Vidéty* Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt halgatta ki a huszárokat. Ezek tagadták, hogy adósi maradtak a kocsmárosnőnek és azt állították, hogy *Buchsbaum* né inzultálta őket. A rendőrtiszt a huszárokat kihallgatásuk után lekísértette a rendőrség fogházába, ahol délutánig fogva voltak. Miután kihallgatták *Buchsbaum* né és leányát, értesítették az esetről a katonai parancsnokságot, amely őrzőjáratot küldött a garázda huszároknak. A rendőrség az ügyről felvett jegyzőkönyvet áttette a katonai parancsnoksághoz, amely a legszigorubbán fog elbánni a bliccelő huszárokkal.

## IRODALOM ES MUVESZET

### A színház műsora:

Péntek: A Jászol, színmű. (Bérlet A.)  
Szombat: Yvonne de Treville hangversenye. Urak estélye, vigjáték. (Bérletszünet A. Főemelt helyekkel.)  
Vasárnap: Délután: Sabinnők elrablása, bohózat. Este: Gül-Baba, operett. (Bérlet B.)

### Treville a Rigolettóban.

Szenzációs művészi estéje volt ma az aradi színháznak. *Yvonne de Treville*, a csodás hangú énekesnő, felbeszakítva bécsi vendégszereplését, lejtöt hozzánk, hogy újból meghódítsa nagy művészetével az aradi publikumot. Maga a nézőtér képe elárulta, hogy a publikum régi kedves ismerősét jött el szeretettel ünnepelni. Előkelő közönség jött el Treville meghallgatni, és akik eljöttek, egy felejthetetlen műelővezet emlékével távoztak a színházból.

Treville művészetét nem kell újból bemutatni a közönségnek. Páratlan koloratura, leheletszerű pianók, tökéletes frazirozás, stakkatónak kifogástalan tisztasága, ennyiben foglatható össze nagyjában Treville tüneményes énekművésze. A nagy művésznő páratlan énkudása, hangjának ezüstös csengése valószággal elbűvölő hatást gyakorol. Aki egyszer hallja ezt a hangot, az a Treville-imádók gárdájába áll és Trevillére esküszik.

Tagadhatatlan, hogy Treville ma a koloratur énekesnők starja és ez ő művészetéről csak bámulat-al lehet megemlékezni.

A mai Rigoletto előadás becsületére válik a színháznak. *Yvonne de Treville* mellett siker aratni, ehhez művészi kvalitások kellene és szívesen jegyezzük fel, hogy *Ferrarinak* és különösen *Ladislainak* ez mindenben sikerült. A második felvonásbeli *Gilda-Rigoletto* duett, utána *Gilda* szóloja elragadhatták a legnagyobb zenei gurmánt is. A hegedűjátékos vonójával nem tud olyan tiszta kromatikus futamokat kihozni, ahogy azt Treville teszi. Trillák, stakkatók, orperziók bámulatos színpompában érvényesültek Treville fenomenális énekművészetében. A közönség frenetikus tapsviharában tört ki, mikor szólóját egy ideális tisztaságu, háromszoros a vel végezte.

Utána következett *Gilda* né a színpalak mögött elhaló éneke, mely Treville előadásában a pacírta s ő minden báját jutatta eszünkbe.

Trevillehez hasonló sikert nem találunk az aradi színház történetében. Sajnos, ez a mű előzetj ezuttal csak egyszer ismétlődik meg, szombaton, mikor *Yvonne de Treville* hangversenyt tart.

(H. G.)

\* *Yvonne de Treville* hangversenye. Szombaton este bucsuzik el az aradi közönségtől *Yvonne de Treville*, amidőn énekművészetének legközvetlenebb és legcsodásabb megnyilatko-

zásában lesz része a közönségnek. Újálló énekszámokat és opera áriákat fog előadni s akik ismerik az ő bámulatos tehetségét, azok bizonyára értékelni tudják a szombati est jelentőségét. A hangversenyt az *Egy kis vihar* című vigjáték előzi meg. Ezután a koncert első számául *Thomas Hamlet* című operájából *Ofélia* örülési jelenetének nagy áriáját éneklí el *Treville* zenei kísérettel. Ot perc szünet mulva a *Villanelle*-t adja elő, ismét a zenekar kísérete mellett. Sorra kerül ezután az *Urak estélye* című vigjáték. A hangverseny utolsó száma a *Lakme* című opera nagy áriája lesz. Mint értesülünk, műsoron kívül, zongora-kísérettel éneklí a művésznő a *pásztorfiu* című műdalt is s végül piéca de resistance-ül magyar szöveggel a legszébb magyar dalok egyikét: *A kesergő lányt* éneklí el *Treville*, hogy ezzel is bebizonyítsa, mennyire szereti Aradot.

\* Az asszony bemutatója. Nagy érdekességű bemutató előadás lesz szerdán. *Porzolt* Kálmán nagy siker aratott színműve. Az asszony körül bemutatóra. A kiváló színmű valódi francia szellemességével, izgató meseszövevével az újabb magyar színműirodalom legkitünőbb alkotása. Az aradi bemutaton *Porzolt* Kálmán, a darab szerzője is jelen lesz. A főbb szerepeket *Kosztler Ede*, *K. Kápolnay Juliska*, *H. Körössy Juci*, *Beregi Sándor* és *Delli Lajos* játsszák.

## A szerelem betegei.

\*

Bizony, nem az újságíró vétke, hogy az újság már oly kevéssé való fiatal leányok kezébe. Gondos apák eddig úgy tettek, hogy az újságból kivágták az erkölcstelenséget tartalmazó hasábokat, mielőtt azt olvasás végett a lányoknak kiadták. Hovatovább azonban — így panaszolják — már nem marad egy szilánk se az újságból, amely keresztülmehtne az apai cenzurán.

Hát erről nem mi tehetünk. Az élet földszinén összegyülemlő salakban a nyilvánosság elé torlódnak hűnök között mind több esz a szenny, az undorító. S a sajtó, ha szemérmesen hallgatni erről, vagy bünt palástolna, vagy a társadalom nagy betegségei előtt hunyna szemét Majdnem úgy vagyunk vele, mint *Karr Alfonz* a ha albünetés elköltésével. Mi szívesen beszüntetjük azokat, de kezdjek meg a bünyös urak!

Pedig azok nem csak hogy nem hagyják abba, hanem mind több követőkre akadnak. Rohamosan terjed a természet ellenes szerelem bacilusa s mind több tápot ad a botrányoknak. Minden szenvedély, amelyet titokban üznek, talaja a bűnök s a szenvedély áldozata nagyon könnyen aktív, vagy passzív hősévé lehet a bűnös hajlandóságnak.

Még emlékezetben van annak a nagyváradi nagykereskedőnek esete, aki öngyilkossá lett, mert a zsarolói azzal fenyegették, hogy leleplezik. A nagykereskedőt a beteg érzékiség gyanujával illeltek, — s ő a halálba menekült, mintsem hogy ezzel a váddal szembe kelljen néznie.

A legújabb eset pedig Debrecenben történt. Ha a szerelem osodákra képes, akkor az elfajult érzés is bravurokat tud tenni. Hogy egy tekintélyes, nagy vagyonu ember olyan alantjaro bűnökre legyen képes, amelyek egy pillanat alatt tönkretelheik, ezt más, mint a lelki elváltozás, nem okozhatja.

S ezek nem szórványos esetek. A nyilvánosság elé csak olyankor kerülnek, amikor valamely botránynyal kapcsolódnak. De, félig nyitlan, félig titokban egyre több több ember viseli az ilyen bűnök belyegét. Sőt Budapeston, az erkölcstelenség világvárosában mulatóhelyeket szerveznek a szórakoztatásukra...

Az ember lassan hinni kezd *Wilde* Oszkárnak, a nagy írónak, akinek zsenialitását szintén ilyen erkölcstelen árnyék kísérte. Azt mondta:

— Ha én vallanék, — egész Anglia társadalmá romba dőne...

S ki tudja, mi lenne nálunk, ha valamely rettenetes véletlen újjal mutatna mindazokra, akiket

elfajult idegrendszerük olyan cselekedetekre ösztökéli, amelyet ma a törvény büntet és bélyegez? Hiszen nincsen hely, ahol diszkrét beszédek révén ne tudnának előkezd, becsült állásu emberekről, akiket a törvény keze alá lehetne vonni.

Pedig nincsen igazsága sem a törvénynek, sem a közmegegyezésnek, amely rájuk készült sújtani, — sem pedig a gyámnak, amely körülöttük settenkedik. Kraft Ebing óta nem kétséges, hogy az ily emberek nem bűnösök, hanem betegek. A beteg emberek a nyavalyákról nem tehetnek, — s a társadalom feladata velük szemben nem az üldözés, hanem a gyógyítás.

Kórházai a beteg embereknek. Ha a beteg embereket nem a közmegegyezés fogja fenyegetni, hanem a gyógyulás várja, ha nem lesz az palástolt s a titokban mindjobban elfajuló szenvedély, hanem olyan baj, amelynek betege a társadalmi megsemmisülés veszedelme nélkül fordulhat a tudományhoz: akkor kevesebb botrány fog esni az ilyen dolgok körül.

S akkor az újságokban is kevesebb cikke fog odakiváncolni a vészjelző cédula: „*Fiatal lányok ne olvassák!*”

## A gyámapa büne.

László József a börtönben.

Diszkvalifikált huszárönkéntes.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22

A párját ritkító, szenzációs bűnügyről, amely tegnap Debrecenben kipattant, mai lapunkban már részletesen beszámoltunk. A dolog most már a vizsgálóbíró kezében van, aki ma kihallgatta a letartóztatott László József földbirtokost és holnap kerül sor Sarkadi Szabó István huszárönkéntesre.

Debreceni tudósítónk ma az alábbi újabb, érdekes részleteket sürgönyzi:

(Hogyan történt a letartóztatás.)

Négy hétrel ezelőtt névtelen följelentés érkezett a debreceni királyi ügyészséghez. A rendőrség azóta folyton nyomozott a sötét ügy dolgában. Kedden délután Boldizsár Kálmán rendőrkapitány, Kovács Kálmán rendőrfogalmazóval együtt kiutazott Újfehértóra, ahol kihallgatta László Imre ottani földbirtokost, József fivérét, továbbá László Imrénét, valamint László Irént a tizenöt éves fiatal leányt. Valamennyien terhelő vallomást tettek László József ellen. Súlyos dolgokat mondott jegyzőkönyvbe László József neje is, aki éppen a szóban forgó botrány miatt külválva él a férjétől.

A vizsgálat összegyűlt anyaga közöltetvén Galánffy János kir. ügyészszel, elrendelték László József letartóztatását. László József szerdán reggel kilenc órakor Budapestre akart utazni. A rendőrség azonban már félkilenc órakor megjelent a lakásán és elővezette. A rendőrség Boldizsár Kálmán rendőrkapitány és Kovács Kálmán fogalmazó hallgatták ki. Előadták neki, hogy mivel vádolják: hogy tönkretette bűnös közbenjárásával saját unokahúgának és gyámoltjának becsületét és jövőjét és hogy maga is súlyos büntetendő cselekményt követett el. László József váltig tagadott mindent, de védelmére felhozni semmit sem tudott. A rendőrkapitány erre kijelentette, hogy letartóztatja. Déután újból vallatták László Józsefet, majd fél öt órakor az ügyészség börtönébe kísérték át.

Közben László lakásán házkutatás volt. Azt hitték több nyomások alapján, hogy kompromittáló leveleket, fényképeket és egy Sarka-

dira vonatkozó naplót találnak, de *semmi sem tudtak ráakadni*. A Wertheim szekrény el volt zárva, kulcsa pedig sehol sem volt. László József azt állította, hogy a szekrényt csak ő maga tudja kinyitni és arra kérte a rendőrséget, vigyék a lakásra, ahol majd kinyitja a szekrényt. Ez azonban nem történt meg, mert László rokoni elmozdították, hogy a Wertheim-szekrényben *méreg van*, amelyhez László most hozzá szeretne jutni.

(Sarkadi Szabót diszkvalifikálták.)

Tudvalevő, hogy Sarkadi Szabó István a perverz László József „barátja”, a legavatóbb eszközöktől sem riadt vissza, hogy hatalmába ejtse a fiatal leányt, amiben a leány gyámapja mindig segítségére volt. Azt beszéli, hogy László és Sarkadi „barátságának” egyik feltétele volt, hogy a fiatal ember feleségül vehesse a gazdag leányt. Már t. i. Sarkadi követte ezt ki a Lászlóval való barátsága fejében és László megígérte neki, hogy mindenáron övé lesz a leány. Erre következett aztán júniusban az a rettenetes jelenet a fiatal ember lakásán, amikor Sarkadinak maga László József segítette abban, hogy megejtse a gyámleányát.

A leány hosszú ideig nem mert szólni senkinek, hogy mit követtek el vele, de utóbb leküzdötte lelki tusáját és bevallotta a dolgot másik nagybátyjának, László Imre újfahértói földbirtokosnak. A leányt rögtön elvitték Újfehértóra, ahol a legapróbb részletekig mindent elmondott.

László Imre erre Debrecenbe rándult, ott felkereste Sarkadi Szabó Istvánt, aki jelenleg huszárönkéntes, a lakásán és *kegyetlenül megverte és többször felpofozta*. Felkutatta lakását is és magához vette azokat a „szerelem leveleket”, amelyeket László József írt a fiatal emberhez. Sarkadi Szabó István provokálta László Imrét, aki azonban megtagadta az elégtételadást, mire Sarkadi kaszinói tagokból összeállított *becsületbiróságot* kért. A becsületbiróság azonban kimondta, hogy László Imre egyelőre *nem adhat neki elégtételt*, mert büntetendő cselekményről van szó s meg kell várni, míg a bíróság döntése világosságot derít az ügyre.

Más verzió szerint a becsületbiróság véglegesen meghozta már határozatát, amelylyel *diszkvalifikálta* Sarkadi Szabót. A határozat azonban titokban maradt és csak így volt lehetséges, hogy a fiatal ember megkezdte önkéntesi szolgálatát a Vilmos huszárezredben. Mint önkéntes csak három négy napig maradt Debrecenben, ahonnan azután Nagyváradra vezényelték.

(László a vizsgálóbíró előtt.)

László József az ügyészség börtönében egész éjjel zokogott és öklével döngötte a cella vasajtáját, folyton azt kiabálva:

— Erresszenek szabadon, én ártatlan vagyok!

Ma reggel a rendőrségtől átküldték az összes iratokat Hoffmann vizsgálóbíróhoz, aki délelőtt kihallgatta a letartóztatott földbirtokost. A kihallgatás három óra hosszat tartott. A vizsgálóbíró mind-nekelől megismertette Lászlóval gyámleányának, László Irénnek, továbbá a terhelt nejeinek és öccsének, valamint utóbbi nejeinek vallomásáról felvett jegyzőkönyveket, amelyek mind rendkívül súlyos adatokat tartalmaznak László bűnössége mellett.

László azonban mindössze annyit ismert be, hogy Sarkadi Szabó István joghallgatóval, aki jelenleg a Vilmos-huszárezred önkéntese, nagyon is barátságos viszonyt folytatott, ötven ezer korona értékű birtokot íratott a nevére és különböző debreceni pénzintézeteknél öt váltónálörülbeölt tizezer korona jóállást vállalt érte.

Vallomása során a letartóztatott elmondta,

hogy gyámleánya és Sarkadi Szabó már több, mint hat hónapja nyilvánosan jegyesek. Az eljegyzést családi körben tartották meg, tudomása van róla az egész családnak és a rokonságnak is. Hogy történt-e valami gyámleánya és Sarkadi között, arról ő mit sem tud, de ha történt is, ahhoz ő segédkezet nem nyújtott.

Egyébként azt tartja, hogy a *följelentés felesége áskálódásaiból származik*, mert felesége tizenöt év óta tartó házasságát alatt sohasem volt vele megegyezve.

A vizsgálóbíró a kihallgatás után, délután két órakor, kihirdette az *előzetes letartóztatást* eirendelő végzést, amely ellen László József ügyvédje, Pally Béla dr. útján felfolyamodást jelentett be a vádtanácsához. László egyben *huszazer koronát* ajánlott fel kauciókép, hogy szabadiábra helyezték. A vádtanács holnap dönt a felfolyamodás tárgyában.

Lászlót teljesen megtörte a letartóztatás; arca sápadt és egész testében remeg, ugyanarra, hogy a vizsgálóbíró előtt is ülve tette vallomását.

(Sarkadi megidézése.)

Sarkadi Szabó Istvánt, aki mint a debreceni 7. Vilmos-huszárezred önkéntese, jelenleg Nagyváradon tartózkodik, ezredparancsnoksága útján a debreceni rendőrség táviratilag Debrecenbe idézte, ahova holnap reggel érkezik meg, valószínűleg már kard nélkül.

A rendőrség különben kimerítően informálta az ezredparancsnokságot az ügy mibenlétéről és figyelmeztette, hogy Sarkadit tartsa szemmel. Sarkadinak az önkéntességi joga elvesztése után természetesen három évet kell szolgálnia.

## A megköszönt mandátum.

Achim Andrást elítélték.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Amikor Achim L. András, Csaba volt képviselője, a mostani ciklusban tavasszal elnyerte Csaba mandátumát, a megbízólevél átvétele után olyan köszönő beszédet kanyarított a csabai városháza erkélyéről, amelynek hallatára elpirult a főtér közege is. Achim András, aki akkor még immunitással sáncolt képviselő volt, legazemberezte volt ellenjelöltjét, annak pártját és mindazokat, akik nem szegődtek a parasztpárt táborába. Ezért bíróság elé vitték, a mely Achimot 800 korona pénzbüntetésre ítélte.

Felebbezés folytán az ügygel tegnap foglalkozott a gyulai kir. törvényszék felebbviteli tanácsa Szakmáry Arisztid kir. táblai bíró elnöksége alatt. Védő Tardos Dezső dr. volt, a vád képviselőjében Pándy István dr. jelent meg.

Az ügy ismertetése után Tardos Dezső dr. védő úgy iparkodott vádlottat feltüntetni, mint politikai hajsza áldozatát, kitéve politikai országos szereplése miatt akarnak a tömeges följelentés által tönkretenni. Jogos magánérdekekre és közérdekekre hivatkozva, kéri a valóság bizonyítását. Legrosszabb esetben a választás alatti izgatott hangulatra, felgyújtott szenvedélyekre való tekintettel, kéri a büntetést mérsékelni.

Főmagánvádi képviselője, Pándy István dr. tiltakozik az ellen, mintha vádlottat rendszeres hajszával igyekeznének tönkretenni; igazolja, hogy ellene közrend elleni kihágás, könnyű testisértés, becsületsértés és rágalmazás vétsége miatt 1898-tól 1905. év elejéig 14 följelentés adatott be; négy esetben volt büntetve, egyszer már 4 napi elzárásra is, 2 esetben mentették fel, 8 esetben a vádat vonták

vissza. A feljelentések tehát képviselősége előtti időkben történtek. Ez nem hajsza, ez a becsület jogos és törvényes védelme. Nem kimélete, de a legnagyobb szigorú érdemi, mert választás után, a választási küzdelmek befejeztével támadta kiméletlenül, durván ellenfelét, aki soha őt meg nem bántotta. Példát kell találni, hogy büntetlenül senki se gázolhasson mások becsületében. Kéri az első bírót ítélet helybenhagyását.

A bíróság a vádlott felfolyamodáát elutasítva, a valódsági kifogásnak helyt nem ad, mert sem jogos magánérdek, sem közérdek nem forog fenn s helybenhagyja az első bírót ítéletet, mely vádlottat 300 korona pénzbüntetésre ítéli s kötelezi az újabb költések megfizetésére is. Az ítélet jogerős.

## A Treville-est humora.

(Kis epizódok.)

Arad, november 22

A mai Treville előadásra a földszint zsúfolásig megtelt, olyannyira, hogy az a bizonyos gombostű se talált volna helyet. A páholyok is megteltek; az első és második emeleti erkély is *Scendrey* Mihály mégis kétségbeesetten járt föl és a d. Megkérdezték tőle, hogy mi a baj?

— Borzasztó! Valamennyi jegy elkel!

— Hát csak ez a baj?

— Persze, hogy baj Mindenki megnézheti az előadást, csak én, a direktor nem. Kiszorulok a színházból, pedig imádom Treville művészetét.

— Tudja mit direktor ur? — szolt *Nyáray* Antal. Újjon be a pénzüri fűkébe. Ott legjobban élvezheti a csengő ezüst hangokat. Sőt aranyhangokat is hallhat...

A csibész-humor még mindig nem vesztett erejéből. Egy fiatal inas, a karzat rendező látogatója, aki tudta, hogy minden földszinti jegy elfogyott, odalépett a pénztárhoz és nagy komolyan szolt:

— Kérek Gonda bácsi egy elsőrendű támlás-zékét!

— Nincs már fiam, — válaszolt Gonda. Kinek kell a jegy?

A jókedvű flu önérzetesen vágta ki:

— Nekem!

— Neked? — mondja szörnyűködve Gonda. Jó lesz neked karzati jegy is

— Bocsánat, Gonda ur — hangzott a válasz — a Treville éneke nem karzati közönségnek való...

Egy szorgalmas habitú már nem kapott jegyet. Magánkívül volt fajdalmában, mert minden áron meg akarta hallgatni Treville Gi. dáját. Hosszabb töprengés után elhatározta, hogy az egyik bejáratnál állva fogja meghallgatni az előadást. De alighogy bement, előtte termelt a jegyszédő.

— Allni nem szabad. Tessék leülni!

Az előadás már megkezdődött. Az utolsó sorok egyikében volt még egy üres hely. A mi habitúénk egy pillanatnyi gondolkodás nélkül elfoglalta ezt. De alig ült öt percig, a jegyszédő felállította:

— Uram, megérkezett a hely tulajdonosa.

— Micsoda diczsóság! — ugrott föl a habitú. Még élvezni se hagyják az embert — a más pénzéért!

A Keszler pár szintén kiszorult a rendes helyéről. Keszler Ede elöl az élelmesebb kollégák elfoglalták a férfi színházpáholj összes helyeit. Így járt Keszterné is a női páholyal. Mit volt mit tenniük, felültek a második emeleti erkélyre. Egyik kollégájuk észrevette őket és felkiáltott:

— Nézzétek, Kesztereket az erkélyen!

— Ugylátszik, felvonás közben el akarják játszani az erkélyjelenetet, — jegyezte meg egy maliciózus kolléga, célzással a *Romeo és Juliára*.

Egy hölgy, aki nem tartozik a legkiválóbb zenéértők közé, egészen odáig volt a művésznő énekétől:

— Ennek aztán vannak stakkatói! — mondta elragadtatva. — Hol vette ez az asszony ezeket a stakkatokat?

Szomszédja a legkomolyabb arccal jegyezte meg:

— Végeladáson, Hegedűs Arminnal

A környékről is sokan eljöttek megesodálni Treville éneké. Egy ur, aki Pécskáról jött be, büszkén szolt egyik ismerőséhez:

— Képzeld, egyenesen Pécskáról jöttem, hogy hallhassam Treville!

— Ne hencseregjen, — szolt a másik — Treville egyenesen Párisból jött, hogy maga hallhassa.

## MULATSÁGOK.

(=) **Postások estélye.** Az „Aradi posta és táviráda tisztviselők sport-egyesülete” ma este, a tornaterem megnyitása alkalmával, a Székely Otthon helységében családi tea-estélyt rendezett az egyet zenekarának közreműködése mellett. Rendkívül kedélyes hangulatban, a jelen volt hölgyekkel táncparádálva, mulattak késő éjfélt utánig.

(=) **A Vasutas szövetség második estélye.** Az aradi Vasutas szövetség vigalmi bizottsága november 8 án rendezte első szórakoztató estélyét, mely úgy a műsor, mint a látogatottság tekintetében igen sikerült volt. A második estély december 8 án lesz Láng testvérek (a volt Kass-féle vendéglő) külön helyiségében. Az estély műsora felülmúlja az elsőt; a lényponja *Dávid* budapesti hegedűművész játéka lesz *Zoltai* Mátyásné közreműködésével. Lesz ezenkívül felolvasás, humoros előadás, ének és szavaltat. A vigalmi bizottság ritka tevékeny segítséget fejt ki az estély sikere érdekében.

## Zselénski támadja a kormányt.

### Vita a főrendiházban.

Vásárhelyi Béla emlékezete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22.

A főrendiház ma délután 5 órakor *Desseffy* Aurél gróf elnöklete alatt ülést tartott, amelyen az iparfejlesztési törvényt tárgyalták. Meglepetésszerűleg igen élénk vita fejlődött, amelynek során *Zselénski* Róbert gróf fölhasználta az alkalmat arra, hogy kifejezést adjon a kormány iránti bizalmatlanságának. *Zselénski* élesen támadta a javaslatot, amelynek *Hegedűs* Sándor és *Kossuth* Ferenc védelmére keltek. Négy órán át tartó vita után a főrendiház elfogadta a javaslatot és elvetette a *Zselénski* által benyújtott indítványt. *Zselénski* gróf beszédének a sajtót támadó részére *Rákosi* Jenő felelt meg.

Az ülés napirendje előtt az elnök elparentálta *Ottó* főherceget és *Vásárhelyi* Bélát, akinek kiválóan eredményes közgazdasági működéséről meleg szavakban emlékezett meg. A Ház *Desseffy* gróf indítványára jegyzőkönyvileg megörökítette *Vásárhelyi* Béla emlékezetét.

Az ülés lefolyásáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

(Vásárhelyi Béla emléke.)

Az iparfejlesztési törvény tárgyalása végett a főrendiház ma délután 5 órakor *Desseffy* Aurél gróf elnöklete alatt ülést tartott.

Napirend előtt az elnök bejelentette, hogy a Háznak utolsó ülése óta két halottja van: *Ottó* főherceg és *Vásárhelyi* Béla. A dinasztia a főherceg halálával ért veszteség ecsetelése

után *Desseffy* gróf szép szavakban méltatta *Vásárhelyi* Bélának nagyszabású közhasznú tevékenységét és közgazdasági szerepét, valamint tíz éves buzgó törvényhozói működését, majd indítványozta, hogy a Ház jegyzőkönyvileg örökítse meg az elhunyt emlékezetét.

A Ház egyhangúlag elfogadta az elnök előterjesztését, majd áttért az iparfejlesztési törvényjavaslat tárgyalására.

(Zselénski beszéde.)

Elsőnek *Zselénski* Róbert gróf emelkedett szólásra és hosszú beszédben támadta a javaslatot. Beszéde elején rámutatott arra, hogy az iparfejlesztés terén számos visszaélés történt már az előző kormányok alatt. A sajtó nagy része elhallgatta ezeket és itt eszébe jutnak *Szemere* Miklós szavai, hogy a sajtó csak olyan visszaéléseket tesz közzé, amelyekért nem kapott hallgatási díjat. Egyáltalán nem érli, hogy miért ad ki az állam egy milliót a sajtó támogatására, állítólag *hirdetési pausz* címen?

Ezután *Seterényi* József államtitkárt támadja, aki az eddigi iparfejlesztést olopot a törvénytelen kormány alatt teljesen elköltötte és bír szintén a proskribáltak listáján szerepelt, első dolga volt ezt az iparfejlesztési törvényjavaslatot keresztülhajszolni. A törvény maga teljesen elhibázott alkotás, a 2400.000 korona kidobott pénz és a törvény általában olyan rossz, hogy még módosítást sem nyújthat be, hanem indítványt terjeszt elő, hogy a Ház vesse el a javaslatot és gondoskodjék olyan törvényről, mely a kormány kezét megköti. Az összes adandó szubvenciókat előbb a parlament elé kell vinni és csak azokat az üzemeket részesíteni állami támogatásban, amelyek olyan iparágat üznek, amilyen még nincs Magyarországon.

*Hegedűs* Sándor védelmébe veszi a kormányt és a törvényjavaslatot *Zselénski* Róbert gróf támadásával szemben és elismerését fejezi ki *Kossuth* Ferencnek, hogy a javaslatban megemlékezett politikai ellenfeleinek, a volt kormányoknak az iparfejlesztés terén való hasznos ténykedéseiről. Visszautasítja *Zselénski* vádjait és rámutat arra a visszás jelenségre közéletünkben, hogy most már a legelőkelőbb fórumon, a főrendiházban is előfordul, hogy vádaskodunk és gyanúsítunk. A törvényjavaslatot igen hasznosnak és üdvösnek tartja és ezért elforadásra ajánlja.

*Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter a legerélyesebben visszautasítja *Zselénski* támadását és kijelenti, hogy a gróf beszédéből kivette, miszerint *Zselénski* abszolúte nem olvasta a törvényt, hanem csak hallomásból tudott meg néhány dolgot. Ha ismerné a javaslatot, nem léphetett volna úgy föl és nem állíthatta volna azokat a hamis tényeket. Bár látja, hogy *Zselénski* a rosszhiszeműség beszél, mégis megokolja a javaslat fontosságát, majd ismételtén tiltakozik a gróf kirohanása ellen.

*Kautz* Gyula hosszabb beszédben kijelenti, hogy nem fogadja el a javaslatot, amely nem elégíti ki Magyarország igényeit.

*Rákosi* Jenő visszautasítja *Zselénski* grófnak a sajtó ellen intézett támadását és rámutat arra, hogy a kormány által adott pauszok még csak felében sem fizetik meg azokat a hirdetések, amelyeket a lapok közölnek. A hirdetések fontosságáról azt hiszi, nem kell beszédet tartani. Sajnos, hogy a közönség egy része és *Zselénski* gróf azon a nézetben van, hogy a lapokban kevés a szenzáció és a leleplezés a visszaélésekről, ellenben sok a reklám, a hirdetés. A maga részéről kijelenti, hogy sajnos, nem így van: nagy a leleplezés számú és oly kicsi a hirdetéseké, hogy kulturállamhoz nem méltó.

Még *Wekerle* Sándor miniszterelnök polimizált Zselénskivel és Kautz Gyulával, mire be-rekesztették a viát és megejtették a szavazást. A Ház örfiási többséggel elfogadta a törvényjavaslatot és elvetette Zselénski gróf indítványát.

Este 9 órakor a javaslat részletes tárgyalását holnap délutánra halasztották.

## A király és a megbélyegzés.

A politika eseményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22

A mai napnak politikai szenzációja van. Az 1907. évi költségvetést ma kezdte tárgyalni a képviselőház és alig több mint három órahosszat tartott a tanácskozás, amely után a költségvetést általánosságban elfogadták. A magyar képviselőházban nem volt arra eset, hogy a költségvetést általánosságban egy nap alatt elintézték volna. Amikor *Justh* Gyula elnök jelentette, hogy senki sincs föliratkozva és így az általános vitát berekeszti, a képviselők egymásra néztek, mintha nem jól hallották volna az elnöki nyilatkozatot.

### A delegáció megnyitása.

A magyar delegáció megnyitó ülése, amelyen a közös miniszterek be fognak mutatkozni, vasárnap, a hó 25-én délnél 12 órakor kezd. Ezt megelőzőleg 11 órakor előértekezetet tartanak, amelyen többek között az alelnök személyére nézve is megállapodás történik. A delegációnak függetlenségi tagjai szombaton délelőtt 11 órakor a képviselőház elnöki tanácskozó termében előértekezetre jönnek össze.

Az udvarnál a fogadás vasárnap délután 4 órakor lesz. Ekkor mondja el a király a delegációt megnyitó trónbeszédet.

### Jó a 67-es alap.

Keddén délelőtt adta át *Polónyi* Géza igazságügy-miniszter államtitkára való kinevezését tartalmazó ökményt *Téry* Gusztávnak. *Polónyi* miniszter maga előrendelte miniszterjuma tisztviselői karát a fődvözülte *Téryt*, majd a tisztviselőkhöz fordult és körülbelül ezeket mondotta:

— O neki az volt a legnehezebb feladata, hogy mint az az miniszter, 67 es kormányzatra vállalkozzék. Neki ugyanis az volt a meggyőződése, hogy *Deák* Ferenc műve, a 67-es alap, nem alkalmas arra, hogy azon a nemzeti érdekek tovább fejlesztessenek. O ugyanis azt tapasztalta, hogy a 67-es alapot fejlesztették ugyan, de mindig csak visszafelé. Hóhónapi miniszterkedés alatt azonban lépésről lépésre meggyőződött, hogy jó ez a 67-es alap; lehet azon is az ország érdekét előbbre vinni. A fő dolog csak az, hogy olyan emberek álljanak a kormányzat élén, akiknek előkelt zándékuk a haza javát előmozdítani.

A miniszter e beszéd után kezet fogott az összes tisztviselővel és azt mondta, hogy *Téry* kinevezése is bizonyosága a tisztviselőknak adott ígérete beváltásának és csak türelmet kér és időt, hogy igretelt rendre beválthassa.

### Egy mentelmi ügy.

A képviselőház mentelmi bizottsága jelentést tett *Bella* Mátyásról nemzeti párti képviselő mentelmi jogának állítólagos megsértése tárgyában.

*Pop* C. István országgyűlési képviselő a Ház május hó 30 án tartott ülésén bejelentette, hogy *Bella* Mátyás orsz. képviselő az előző na-

pon Bács megye Kiszács községéből egy barátja lakodalmáról Budapestre utazván, alig hogy vonatra ült, egy ő előtte ismeretlen egyén, azt hívén, hogy ő *Hodza* Milán, a kölpényi kerület képviselője, azt kiáltotta feléje: „*Abcug* *Hodza* Milán!” A következő állomáson a vonatról több mint harminc egyén leszállván, az állomásfőnök után kiáltotta, hogy jöjjön oda, mondván: „Itt egy haszáruló képviselő van. Megakarjuk ittasolni. Ki vele! Felakasztjuk. Kivesszük a belet!” Az ezután következő állomáson pedig már az összes harmadosztályú utasok egybegyűlve azt hangoztatták, hogy „Felsőmagyarországba bevándorolt lengyel zsidó.” Minden következő állomáson halott *Bella* képviselő ilyes fenyegető szavakat, melyek által a nevezett képviselő társának ugy személyes szabadságát, valamint mentelmi jogát megsértették tartja.

Ezen bejelentést tárgyalta a mentelmi bizottság, ahol *Bella* személyesen megjelent és megerősítette a fenti tényállást és kijelentette, hogy a fenyegető sokaság közül senkit se képes megnevezni. Iy körülmények közt a mentelmi bizottság csak azt jelenthette a Háznak, hogy *Bella* Mátyás mentelmi joga nem sértetett meg.

### A király és a vádindítvány.

A képviselőház mai ülése alatt a kormány tagjai tanácskozásra gyűltek össze, amelyet a Fejérváry-kormány vád alá helyezése ügyében *Visontai* Soma határozati javaslata tett szükségessé. A kormánynak nem volt semmi befolyása a lesújtó határozati javaslat tartalmára, amely kizárólag *Visontai* műve.

A miniszteri konferencia után híre járt annak, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délután három órakor kihallgatásra megy a királyhoz és hogy a jogügyi bizottságnak ma este tartandó értekezletén *Visontai* javaslatát módosítani fogják. Beszéltek azt is, hogy az igazságügyi bizottság javaslata nem is kerül a képviselőház színe elé, amit azonban nem tartanak valószínűnek.

Felhivatalosan is megerősítik, hogy a miniszterelnök ma délután 3 órakor kihallgatáson volt a királynál.

## Gyürky Ödön vádol.

„A Zichyek az én gyilkosaim...”

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22.

Napok óta tart már a vizsgálat *Gyürky* Ödön dr. rejtélyes ügyében. A bűnös manipulációkra vonatkozólag már eddig számos adatot sikerült a nyomozó rendőrhatalóságnak felkutatnia, de a sikasztónak tartózkodási helyét, avagy azt, hogy elkövette-e a bejelentett öngyilkosságot, mindeztideig semmi bizonyosat kideríteni nem tudott.

*Gyürky* Ödön dr. eltűnése előtt tudvalevőleg levelet intézett egy fővárosi ügyvédhez, amelynek egyik szenzációs részlete csak ma került nyilvánosságra. Ebben *Gyürky* Ödön a *Zichy* grófokat okolja azzal, hogy a bűn lejtőjére került és ezért elvárja tőlük, hogy megfogják téríteni a becsapott gazdák kárát. A *Zichy* grófok őt, az író és a hírlaplíró, aki kereskedelmi közvetítő ügyletekhez egyáltalán nem értett, merkantilis szolgálatokba szegődötték, ami azután a hibás manipulációra, később pedig büntettek elővetésére készítette. A sikasztóban akkora az elkeseredés a *Zichy* grófok ellen, hogy őket egyenesen gyilkosoknak nevezi. Az ügy legújabb fordulatáról a következőket sűrűnnyzik:

*Gyürky* Ödön dr., a „Katolikus körök közötti Irodájának” eltűnt igazgatója, a pápai lovag és katolikus író, még mindig sokat beszéltet magáról. *Gyürky* Ödön áldozatai egyre jelentkeznek. Most sok tornaszidányi és bárándi lakos bizta meg *Mészöly* Imre dr. ügyvédet, hogy tegye meg nevükben a sikasztó klerikális vezér ellen a törvényes lépéseket. A szegő y emberek sirva panaszozták, hogy annál is inkább biztak a klerikális vezérben, mert maguk a plébánosok ajánlották őt a népnek, azzal, hogy *Gyürkyt* a püspökök és mágnások is támogatták.

*Gyürky* eltűnése előtt tudvalevőleg levelet írt *Csillag* Béni dr. fővárosi ügyvédnek, amelyben bejelenté öngyilkosságát. A levél két részletét nyilvánosságra hozták, a levél harmadik, legfontosabb részletét azonban hátpécseletes lakat alatt őrizték a rendőrségen. Az a fontos részlet így hangzik:

„Ami az anyagi elintézését illeti, forduljon ügyvéd ur a *Zichyek*hez: *Zichy* Nándorhoz, *Zichy* Aladárhoz, a miniszterhez és *Zichy* Jánoshoz. Őket szolgáltam egész életemben, őket térítettem le eredeti életpályámról, őket az én gyilkosaim.”

A levélnek ezt a szenzációs részletét elhallgatták az újságírók előtt. Amikor *Solti* rendőrfogalmazó elolvasta ezeket a sorokat, azonnal berobant a főkapitányhoz és utasítást kért tőle. *Boda* Dezső főkapitány erre szigorúan meghagyta, hogy a levélnek ezt a részét nem szabad nyilvánosságra hozni. A rendőrség igazságszeretetéből titok is maradt volna és csak a legnagyobb véletlenséggel segített most a *Nap* c. lap utján a nyilvánosság elé.

## A megbélyegzést megszavazták.

Fejérváry tiltakozni fog.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 22

Beavatott forrásból jelentik, hogy a magyar kormányhoz közel álló körökben még azt a határozati javaslatot is tulerősen tartják, melyet a Fejérváryék megbélyegzése tárgyában *Visontai* Soma terjesztett az igazságügyi bizottság elé. Az a hír járja, hogy *Polónyi* Géza igazságügy-miniszter, aki Fejérváryval mindig jó viszonyban volt és nem egy alkalommal hangoztatta a volt miniszterelnök hazafiságát, az erősebb kitételek enyhítését fogja indítványozni. A kormányra nézve különben az egész ügy nagyon kellemetlen, annál is inkább, mert a határozati javaslat a király személyét se kiméli.

Hír érkezett arról, hogy *Fejérváry* Géza bíró a megbélyegző határozatnak a képviselőházban való elfogadása után fel fog szólalni a főrendiházban és ott hosszabb beszédben fogja elbadni megjegyzéseit és védekezését. *Fejérváry* báró e célból a király elé járul, megszerzendő a király jóváhagyását. A védekezés jogi részét *Lányi* Bertalan, volt igazságügy-miniszter fogja elkészíteni.

A megbélyegző határozati javaslat tudvalevőleg *Bihar* Ferenc és *Pap* Béla tábornokokra is kiterjed, akiket pedig egyenesen a király parancsolt ki a honvédelmi miniszteri székbe. A józanabb politikusok lehetetlennek tartják, hogy a kormány beleegyezzen ezen két tábornok megbélyegzésébe, ami ellen a bécsi katonai körök már most a leghevesebben tiltakoznak.



A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután folytatta a Fejérváry-kormány vád alá helyezésére vonatkozó határozati javaslat tárgyalását.

Kmetty Károly szerint okvetlenül vád alá kellene helyezni a kormányt. Az, hogy a király kikötötte a Fejérváry-kormány fölmentését, súlyos alkotmányjogi sérelem, ilyen kikötésre nincs joga a királynak. Súlyos aggodalmat vannak az előadói javaslatával szemben, de a suprema lex szempontjából, a nemzet alkotmányos fejlődése szempontjából és abból a szempontból, hogy a főrendiház ténylegben nem bízik, mégis elfogadja.

Bakonyi Samu elfogadja az előadói javaslatot, noha nem tartja minden tekintetben kielégítőnek. Több olyan dolog hiányzik belőle, ami igen fontos, így Lányi Bertalannak az ügyészséghez intézett rendelete, valamint a csendőrhöz intézett rendeletek. Indítványozza, hogy küldjön ki a bizottság egy *szöveges bizottságot*.

Bizony Akos helyesli Bakonyi indítványát. Nagy Emil Kmettyvel polemizál. Szerinte nem lényeges dolog a vád alá helyezés. Kívánja, hogy a megbélyegző határozat legyen mentő objektivebb.

Ajtay Aladár szerint, miután paktum nincs, a királynak csak óhaja lehet az, hogy Fejérváryék ne helyeztessenek vád alá. De kényszerhelyzetet nem lát fölfogni.

Szász Zombor kifejti, hogy addig nem helyezhetjük vád alá a bűnös minisztereket, a míg Ausztriával közösségben vagyunk. Ez a 67-es alap gyöngesége. Ezért szükséges a 48-as alap erősítése, sőt nézete szerint a perszonális unió sem, hanem csakis a teljes függetlenség nyújt teljes garanciát arra, hogy akarunkat érvényesíthessük.

Hédervári Lohel tiltakozik azon fölfogás ellen, amely a hazafiatlanság vádját szögezi azok ellen, akik számolva a helyzet súlyos voltával, az előadói tervezetet kielégítőnek találják. Súlyt kíván helyezni arra, hogy a bizottság egyedül a király és a nemzet vezérei között történt megállapodás folytán tekint el a vád alá helyezéstől.

Csismadia Ferenc azt tartja, hogy a rezolúció tullozálás, ő pedig nem barátja a tulságos hízlegésnek. A Fejérváry-kormány bűnös, csak az isten tud neki megbocsátani és hogy ha mégis elfogadja az előadói javaslatot, ennek oka az, hogy újabb alkotmányválságtól fél.

Több fölszólalás után a bizottság elfogadta Bakonyi indítványát.

Holló Lajos az ország alkotmányos életének megóvása tekintetéből belemegy abba, hogy Fejérváryék ne helyeztessenek vád alá, de a bűnlitát föl kell sorolni, mert a Magyarország ellen elkövetett sérelmeket megtorlás nélkül hagyni nem lehet, erre példát kell statuálni a jövőre nézve. Visontai javaslatának fogalmazása kissé *szubjektív*. A király személyét nem kell a munkálatba vonni, de a kormánynak a bizottságban tett nyilatkozatát meg kell örökíteni.

Polónyi Géza hálás köszönettel fogadja a kormány nevében a bizottság tagjainál megnyilatkozott bizalmat, amelyet biztató foglalom tekint arra, hogy a kormány nagy föladatait ezen bizottság tagjaira támaszkodva, meg fogja oldhatni. Tévedés volna kényszerhelyzetről beszélni. A képviselőház elhatározásának teljes szabadsága minden kétségen kívül áll, csupán a kormány van azon a helyzeten, hogy további fönnmaradásának föltételeit biztosíttatja-e vagy sem?

A bizottság megnyilatkozott hangulata szerint, amelyet az ország hangos közvélemé-

nye a választások eredményévelis támogatt, hazafiasan cselekedett. A kormány eljárása még a rideg alkotmányosság szempontjából is kiállja a bírálatot. — Csak olyan feltételek mellett vállalkozott a kabinet a kormánynak, ha a jövőben nemzedék okulására az előző kormány törvénytelen cselekedeteit és alkotmányellenes tényelt törvényelleneseknek és amennyiben hatáskörébe tartozik, érvénytelennek is kimondhatja. A kormány nevében azt az egy kérelmet terjeszt elő, hogy a javaslatból és annak indoklásából a felségszemélyét és a rávonatkozó indokokat elhagyni kégyeshadjenek.

A bizottság ezután úgy az előadói javaslatot, mint Bakonyi indítványát egyhangulag elfogadta.

A bizottság ezután Perczel Dezső volt házelnök esetét tárgyalta és elfogadta Csismadia Ferenc indítványát, mely szerint a bizottság javasolja a Háznak, hogy a házelelnök 81628 korona 61 fillér visszatérítése miatt indítsa meg a keresetet Perczel Dezső és Csávossy Béla volt háznagy ellen.

## HIREK.

— A király itthon. Budapest-ről táviratozzák: A király ma reggel fél 5 órakor kelt fel. A délelőtti dolgozószobájában töltötte. A király ma sehol sem tett látogatást. A napokban Gödöllőre utazik vadászatra, ahol már minden előkészületet megtettek az uralkodó fogadására.

— A tanítók fizetése. Budapest-ről táviratozzák: Hír szerint Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter legközelebb rendezi az állami és nem állami tanítók fizetését. Az e tárgyban beajutandó javaslat szerint minden tanító 1400 korona fizetési minimumot kap 1907. évi február elsejétől kezdve. Erre a célra 7 millió koronát kér a miniszter a törvényhozástól.

— Az Andrássy szobor leleplezése. Budapest-ről táviratozzák: A Pol. Ért. jelenti, hogy néhai Andrássy Gyula gróf lovasszobrának leleplezési napjait december 2-át állapították meg, amennyiben más akadályok az időpont szempontjából nem lennének. Zala György szobrász, a szobor alkotója, ma a képviselőházban járt és több miniszterrel beszélgetett a szoborleleplezés dolgában.

— A temesi főispán Ujaradon. Kaddobó Gergely, Temes megye főispánja, aki tegnap Ujaradra érkezett, ma megvizsgálta az ujaradi főszolgabírói hivatal ügykezelését és a déli vónattal visszautazott Temesvárra.

— Kossuth védi a magyar ipart. Budapest-ről táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma rendeletet intézett a másodfoku iparhatóságokhoz a magyar ipar védelme tárgyában. A rendelet elmondja, hogy az osztrák iparosok a közönség megtévesztésére alkalmas jelzésekkel hozzák forgalomba áruikat nemzeti színű burkolatban, hazafias képekkel vagy jelvényekkel díszítve. A miniszter szigoruan utasítja a törvényhatóságokat, hogy a visszaélést mindenütt nyomozzák ki és tegyenek jelentést róla, hogy a minisztérium azonnal intézkedhessék.

— A mezőhegyesi ménesbirtok új igazgatója. A földművelési miniszter a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatásának vitelével Jankovics Lőrinc jószágigazgatót bízta meg. Jankovics, mint jószágfelügyelő, évek óta volt helyettes az elhunyt Juhász Bálintnak és ebben a minőségében mindenkor kiérdemelte felettes hatóságának elismerését. Kiváló szakkép-

zettsége és általános népszerűsége első sorban érdemesítik a díszes díjazás betöltésére.

— Eljegyzés és ezüstlakodalom. Szép családi ünnepség folyt le ma este Löwy Márkusz apateleki nagybirtokos, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag házában. Eljegyzés és ezüstlakodalom egyidőben. Ransburg Sándor bornagykereskedő, az aradi előkelő fiatalok népszerű és általánosan kedvelt tagja ma tartotta eljegyzését Löwy Ilonka kisasszonnyal, amely ünnepséggel kapcsolatosan ülték meg házasságuk huszonöt éves évfordulóját a menyasszony szülői is. A kettős családi ünnepség alkalmából az ismerősök és barátok sok szerencsekívánata érkezett a tisztes apateleki házba.

— A vidéki szeszgyárak mozgalma. Temesvári tudósítók sürgönyzi: Egy idő óta igen élesen támadja egynémely lap az ipari szeszgyárakat. Ezzel kapcsolatban oly hírek is keringnek, hogy a kormánynak az a terve, hogy az ipari szeszgyáraktól megvonja a kontingenst és helyette kártalanítást ad. A riasztó hír a szeszgyárosok közt izgalmat keltett és a temesvári kereskedelmi és iparkamara tegnapi közgyűlésén állást is foglalt a szeszgyárak érdekében. Wetsz Miksa, a Temesvári Szeszgyár igazgatójának indítványára ugyanis kimondották, hogy a szeszgyárak ellen intézett támadásokat elítélik és felterjesztéssel fordulnak a pénzügyi, kereskedelmi és földművelésügyi kormányokhoz és állást foglalnak a kontingens megvonása ellen. A felterjesztés pártolására felkérlik Arad városát és az összes városokat, ahol szeszgyárak vannak.

— Lovagias ügyek. Budapest-ről táviratozzák: Bede Jób, a Pesti Hirlap munkatársa ma délelőtti Zboray Miklós és Hencs Károly néppárti képviselők útján provokáltatta Vásonyi Vilmos orsz. képviselőt, a főváros tegnapi közgyűlésén mondott beszéde miatt, melyben sértő hangon nyilatkozott róla. Vásonyi kijelentette, Bede segedelmek, hogy mindaddig nem hajlandó elégtételt adni, amíg Bede vissza nem vonja a fővárosi törvényhatósági bizottság elleni vádjait.

Huszár Károly újságró az „Alkotmány” című lapban vezető helyen megtámadta a Groedel- és Herzberg-ügyekből kifolyólag Vákár Antal csikmegyei szerkesztőt. Vákár ezért ma Sümegi Vilmos és Nagy György orsz. képviselők által provokáltatta Huszárt, aki a maga részéről Zboray Miklós és Hencs Károly orsz. képviselőket nevezte meg segédekül.

— Házasság. Hess Lajos dícei körjegyző ma tartotta esküvőjét Fejér Ilonka kisasszonnyal, Fejér Leontin nyugalmazott körjegyző leányával.

— Láczy Leó jubileuma. Budapest-ről jelentik: A Kereskedelmi Bank elnök-igazgatója bankpályájának 6 napokban ér negyedszázados évfordulójához. A jubileumos ünnepre nemcsak a Kereskedelmi Bank tisztviselői készülnek, hanem készül a budapesti ipar és kereskedelmi kamara is, amelynek Láczy Leó elnöke.

— Eljegyzés. Erdős Gyula kétegyházi segédjegyző eljegyzte Kardos Emília kétegyházi lányával.

— Érseki palotából — minisztérium. Párisból sürgönyzik: A Lanterne jelenti: A minisztertanács elhatározta, hogy a közmunkaügyi minisztériumot az érseki palotában fogja helyezni, amelyet a szétválasztási törvény értelmében Richard bíboros érseknak december 12-án el kell hagynia.

Emmes, nov. 22. A Novelliste de Bretagne szerkesztőségében a bíróság házkutatást tartott, mert a lap valami úton a hatóságnak egy

bizalmas iratát szerezte meg, amely a prefektus által elrendelt leltározások pontos leltározását és időpontját tartalmazta. A leltározások időpontját a rend fenntartása érdekében titokban akarták tartani.

— **Visszaélések a gyulai adóhivatalban.** Tudósítónk jelenti: A gyulai királyi adóhivatalban bűns visszaélések történtek. A kir. pénzügyigazgató Simon Miklós adóellenőrt felfüggesztette állásától és az adóhivatal egy másik tisztviselője, Loránt István ellen pedig elrendelte a fegyelmet megelőző vizsgálatot. Simon Miklós a maga részéről felelősséget vállalt, de a pénzügyminiszter a felelősség elutasításával tegnap helyberhagyta a pénzügyigazgató rendelkezését.

— **Nagy csőd.** Nagyváradi pénzügyi körökben élénk felkűnést keltett tegnap az a hír, hogy a Berger Ignác és fiai bihariószegi gézmalom tulajdonos cég a nagyváradi törvényes széknel csődöt kért maga ellen, bejelentve, hogy hatszáz ezer koronára rugó fizetési kötelezettségének nem tud eleget tenni. A csődkérvényt csak a cég egyik tagja: Berger Menyhért írta alá, a másik cégtagról: Berger Miksáról az a hír terjedt el, hogy Amerikába szökött a vagyonbuktás elől. A hírt ma azzal próbálták demontálni, hogy Berger Miksa már hetek óta a budapesti izraelita kórházban fekszik és ezért nem írta alá a csődkérvényt. A kérvény tárgyalását november 24 ikére tűzte ki Szegedi József bíró és az alkalommal döntenek a csődlejárás megindításának kérdésében. Jogász körökben kétségbe vonják a csődlejárás jogosultságát, mivel a csődkérvényt a cégnek csak az egyik tagja írta alá. A hatszáz ezer koronás passzívában a nagyváradi pénzügyintézetek csekély mértékben vannak érdekelvek, a hitelezők nagyrésze a budapesti és a bihariószegi takarékpénztárak köréből való. A cég aktíváiról eddigelé még semminemű felvilágosítást nem lehetett kapni, úgy, hogy a hitelezők károsodása percentagekben még nem volt megállapítható. Azt hiszik azonban, hogy a csődtőmeg oly csekély értékű, hogy az eljárás költségei csaknem teljesen fel fogják emészteni.

— **A kereskedelmi társaságok ügye.** A közgazgatási bíróság tegnap Laskóczy Imre elnökletével és Benedek Sándor ítélelőbíró előadásában a kereskedelmi cégek illeték kötelezettsége tárgyában fontos határozatot hozott. A konkrét eset tárgya egy budapesti nagykereskedő cég panasza volt, amely közkereseti társaságból betéti társasággá alakult át és ez után 75 000 korona illetékekkel rovatott meg. A közgazgatási bíróság az illetéket 20.000 koronára szállította le és kimondta, hogy: 1. a közkereseti társaság nem tekintendő külön jogi személynek; 2. vagyos felosztása a vagyonközösségekre vonatkozó törvények szerint illetékezendő; 3. az átruházási illeték nem a cégvagon bruttó értékéből, hanem a visszatehertől jár; 4. a társasági szerződések után fizetendő II. fokozat szerinti illeték csak az ingó vagyon tiszta értékétől számítható, a társaságba bevitt ingatlan pedig 4<sup>8</sup>/<sub>10</sub> százalékos illeték alá esik.

— **Ahol nem kellenek a nők.** A bihariószegi árvaszéki elnök, Hranyczy Károly leguőbb jelentést intézte az állspánhoz, amelyben élesen kifakad a női napidíjssok ellen. A jelentés többek között a következőket mondja: „A nő pedig kezelésre nem alkalmazható, írással a leggyöngébb férfilet sem közelítek meg. Tisztelettel kérem tudomásul venni a jövőre nézve, hogy nőket nem alkalmazok.” Az árvaszéki elnök jelentése nagy zűgölődést keltett a megyei napidíjssok között, akik deputációt fogtak menesztetni az állspánhoz, akitől elégtételt kérnek a „sereimker”.

— **Tornászok estélye.** Az Aradi Tornaegyesület a napokban megavított es igen jól sikerült háziveronyének öröme, továbbá az új

tagok tiszteletére a Központi Szálló küőn étermében folyó hó 24 én, szombaton este társasestélyt rendez, melyre az egyesület összes tagjait ez uton is meghívja az elnökség. Az estély 8 órakor kezdődik. Étkezés étlap szerint.

— **A nagyszentmiklósi vicinális.** A következő kedélyes levelet vettük: Tegnapelőtt reggel a szerb miklósi vonat utasainak szórakoztatására körül g gondoskodtak. Félóral késés után a vonat elindult, mely időt arra használta fel a személyzet, hogy minden utas ölére elhelyezett egy másikat. Folyosók, polkok, tickos kabinkok, mind megkapták a tölteléket. Ajtókhöz, ablakokhoz, falakhoz szorítva és szorítva utazott a bo dog társaság, de Ujbessenyő újabb utasokat szállított be, pedig már a kocsis mellett sem fértek a „bucsurá” siető svábok. Ennek nem lesz jó vége, jósolta egy tojás-ekszportban utazó bécsi vigéc. A jósiás betelt Ujbessenyő és Kis becskerekek között, az egyik kocsi ajójának vekszlázára kipattant s egy 14 éves suhanc gurultrepült ki a kocsiából bele az árokba. Általános eirémülés, vészfék-huzás, kibálás, fűtyölés s a vonatnak nyilt pályán megállása következett. A vonatvezető megértve a dolgot, a kalauzokkal keresésre indult, de eredmény semmi. „Nincs most április, urak!” neheztelve tört ki a hivatalos ur s már már a faképnél akart hagyni, mickel szemtanukat, mikor egy őrmester, katonai becület szavával lemosa rolunk a vonatvezető sőtét gyanuját. Megmutatta a vészfék madzagát, mely szétépve lógott a falon. A vezető a bizonyíték sulya alatt megtörve, sorba vizsgálta a kocsiakat s az utolsóban meg alálta az elsőből hiányzó delikvenst, ki kedélyesen ad a elő, hogy az ajtó a hibás. Kibukott, felkilt s az utolsó kocira még volt ideje felkapaszkodni. Mikor a sok haragos hivatalos kérdésekre megfelelt, hogy hol született, hány éves, hova megy, miért megy, bevan-e oltva? stb. büntetéssel fenyegették meg. A fiu kijelentette, hogy ha nem hagyják békében, kiugrik a kocsiból s latszott, hogy fenyegetését be is váltja, ha a hivatalosak nem engednek, de engedtek s megígérték, hogy nem lesz bántódása, de egy szót se szóljon az esetről. En nem ígértem meg semmit s így elmondom a történeteket a közönség okulására. Lehetőleg az első kocsiakra üljön, aki tart a balesettől, mert mint a példa mutatja, még ki buzás esetén sem marad le a szentmiklósi vonatról! Egy szemtanu

— **Kiváló finom ékszerek elsőrendű szabályozott valódi Genfi arany, ezüst és acél zsebrórák ezüst tárgyak és étesszközök — I. rendű nehéz ezüstből China ezüst tárgyak és étesszközök — Arad legelső és legrégibb ékszer javítás és készitési szakszerű műhelye.** Weinberger Ferenc Andrassy-tér, Fischer Eliz palota. Telefon 439. 2479

— **Pracservatív ideális legjobb minőségben** Vojtek és Weiszal. 112

### TÖRVENYKEZÉS

§ **A szerb csanádi gyilkosság.** Tavaly október 12 én Josipovich Ferencot, a San Marcol hercegi uradalom intézőjét a cséplési munkások közben Szerb-Csanád natárában meggyilkolták. A gyilkos Galatin Arkadia nevű béres, aki minden előzetes szóváltás nélkül rárohant Josipovichra és hosszú zsebkesét kétszer egymásután annak testébe szurta. A többi béres azonnal az intéző segítségére siettek és a gyilkost lerénótták áldozatáról, de már későn volt, Josipovich rövid idő múlva kiszenvedett. A nagy kiküldet kir. törvényszék esküdbírósága — mint tudósítónk táviratozza — ma tárgyalta ezt az ügyet. Oross Pál bíró elnöklet alatt és miután az esküdtek Galatint bűnsnek mondták ki a szándékos emberölés büntetésében, a törvényszék a gyilkost tíz évi fegyházra ítélte.

§ **Új büntető bíró.** Váry Albert dr. albírónak nagyváradi alügyészsége történt kinevezésével az aradi kir. járasbírósnál megüresedett albírói állást az igazságügyminiszter tudvalevőleg Zh Józseffel, az aradi törvényszék tehetősége és képzettségével töltötte be. Zih tegnap foglalta el új hivatalát és ma már vezette a büntető tárgyalásokat.

### EGYESÜLETI ÉLET.

(\*) **A Rákóczi asztalfársaság szombaton este nyolc órakor a Magyar Király-vendéglőben összejöveteit tart.**

### A fogorvos kurizál.

**Becsületbíróság egy családi ügyben.**

— *Aradi Közönség távirati értesítése.* —  
Arad, november 22

Részleteiben ép oly érdekes, mint pikáns lovagias affér foglalkoztatja most a L'pótvárost. Az affér — mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi — egy ismert nevű budapesti fogorvos és egy pénzügyminiszteri tisztviselő között keletkezett, részletei pedig a következők:

Nemrégiben történt, hogy X. fogorvos ajánlatokat tett Y. pénzügyminiszteri tisztviselő nejének, — azalatt, míg Y. betegem feküdt. A szerelmes természetű fogorvos tüzesen kurizált a fiatal, szép aszonyok, de a menyecske, aki szereti a férjét, felháborodva utasította vissza a tolokodó gavallert. Mikor a férj meggyógyult, az asszony elbeszélte neki a do'got. Y. találkozávan az orvossal, irítségösen megverte. Botját el is törte a fején, ezenkívül még fel is pofozta.

X. a lovagias terére lépett. Provokálta támadóját. A pénzügyminiszteri tisztviselő megnevezte segédeit, mire megkezdődtek a pourperierk.

— **Mit akarnak önök tulajdonképpen?** — kérdezték J. megbizottal.

— **Lovagias elégtételt!** — mondotta a fogorvos egyik segédeje.

— **Nagyon sajnáljuk** — hangzott erre a válasz — de olyan embernek, mint X. ur, nincs joga lovagias elégtételt kérni. Az az ember, aki befurakodik barátja családi szentélyébe és azt földulni akarja: nem kérhet és nem is kaphat lovagias elégtételt. Ez diszkvalifikált ember.

A fogorvos egyik segédeje úgy látszik akceptálta ezt a fölfogást. A másik azonban ragaszkodott előbbi nézetéhez.

— **Bocsánatot kérek** — szólott — X. urat teltleg inzultálta Y. ur. Ennek következtében X. ur föltétlen elégtétellel tartozik. Aki sértett, az köteles olyan elégtételt adni, mint amilyent kérnek tőle. Nem vitatkozhatik, nem diszkvalifikálhat.

Y. megbizottai nem adták meg magukat s ragaszkodtak a nézetükhöz. Hosszas vita után elhatározták, hogy **becsületbíróság elé viszik a dolgot.** A becsületbíróság elé a következő kérdést torjesztették:

— **Kérhet e lovagias elégtételt az az ember, aki a családi becületet mélyen megsértette?** Igen, vagy nem?

A becsületbíróság elnöke Komjáthy Béla volt országgyűlési képviselő vagy Türr István tábornok lesz. A bíróság már holnap összeül s alkalmasint holnap meg is hozza döntését, amely elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

### NAPIREND.

November 23. Péntek Róm. kath. naptár: Kelemen — Protestans naptár: Kelemen. — Görög-keleti naptár (november 10): Oroszt vértanú. — A nap két 7 óra 16 perckor, nyugszik 4 óra 15 perckor.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelőintézte (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Udön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Időjelés. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Éjjeli fagy, száraz.

November 24. Az új aradi kereskedők körének Katalin-estélye (Martini-sörcsarnok). — A gurahonci kaszinó Rákóczi-estélye. — A pécskai Ifjuság hangversenyével egybekötött Katalin baljn (Heller szálló). — Városi rendkívüli közgyűlés délután 4 órakor. — Az aradi tornaegyesület társasestélye (Központi Szálló külön terem.)

November 25. Jótékony célú hangverseny délután 5 órakor (Megyeház.) — A lippal izraelita nőegylet iródmű zsűrija délután 6 órakor (József főherceg szálló.) — A galsai regnáló bálja (Wolf-vendéglő.) — A gyoroki önkéntes tűzoltókar Katalin bálja (Nagyvendéglő.)

December 2. A filharmonia-egyesület hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt.)



2361

**KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.**

**Budapesti áru- és értéktőzsde.**

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 22

Amerika 1/4 olcsóbb. Kínálat és vételkedv mérsékelte. Műveket 30,000 métermagasra változtatlan árákon. Az árak 50 kilónként számítva:

**Déli tőzsde.**

Aprillisi buza 1907-re	7.46—7.47
Rózsa 1907. áprillisa	6.63—6.64
Zab 1907. áprillisa	7.47—7.48
Új tengeri 1907-re	5.17—5.18

**Zárul 5 órakor:**

Aprillisi buza 1907-re	7.44—7.45
Rózsa 1907. áprillisa	6.63—6.64
Zab 1907. áprillisa	7.46—7.47
Új tengeri 1907-re	5.16—5.17

**Zárul 5 órakor:**

Osztrák hitelrészvény	682.75
Magyar hitelrészvény	821.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	676.75
Déli vasút	175.—
Konvertált jelzálogorszájegyzet	183.75

**Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.**

— November 22. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 120—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 124—128 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 126—128 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; Sertéslelészám: November hó 19. napján volt készlet 30,824 darab, november hó 20. napján főlhajtattott — 58 darab, november hó 20. napján elszállítottott 670 darab, november 21. napjára maradt készletben 30,212 darab. A hízott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

**CSARNOK.**

**Chamonixból a Mont-Blanca.**

Irt: Dr. Heppes Béla.

[23]

(Folytatás.)

Egy félóra alvás után felköltött a vezető. A fényképező gépemet a kezembe adva, azt mondta, hogy most hozzák felfelé őiben a francia nő, pompás képet lehetne felvenni. Engem azonban az álomkor kizökkent s most utólag sajnálom végtelenségig, hogy a képet nem örökítettem meg. De különben nem voltam olyan állapotban, hogy a fényképező készülékkel belgazítsam és vele felvételeket eszközölhessek. Nemsokára kinyílt az ajtó. Most azon gondolkodtam, hogy miképp volna lehetséges az egyik szememet nyitva tartani, a másikkal aludni, szóval mindent látni és amellet aludni. Miután a természet oly mostoha, hogy e kettős élvezetet az embertől megtagadta, kinyitottam mindkét szememet és láttam a derék franciák szomorú bevonulását a menedékházba. Mind a kettő olyan volt, mint a rongy. A vezetőnk otthagyta őket az ágyakra és a következő percben mindketten aludtak.

Egy félóra múlva ismét bejött Balmat és felköltött. Azt kérdezte, hogy mit akarok? Tovább aludni és a turát megszüntetni, vagy pedig felkelni és a csucsra menni?

Azonnal felugrottam, fesszezedelgkedtem és még mindig az álomtól kizozva, kiléptem az

ajtón. Hideg levegő csapta meg az arcom; de azonnal észrevettem, hogy a hideg már nem olyan éles, mint azelőtt volt. Megnéztem a menedékházon kívül elhelyezett hőmérőt, amely 9 fokot mutatott. A vezetőm ezenkívül azzal biztatott, hogy a hideg folytonosan csökkeni fog, mert dél felé közeledünk.

A meleg ágyat és alvóturistatársaimat ott hagyva, megindultunk fölfelé. Alig haladtunk 200 lépést, újból heves szivdobogást kaptam. Gyors lélegzet vételem árulta ismét el, hogy a meg nem szűnt begyi-betegség nagyobb erővel tört ki. A szédüléshez most már kisebb mértékű fejfájás és fülzúgás járult.

A fölfelé haladás igen lassu volt; minden öt percben kénytelen voltam megállni és rövid ideig pihenni. Előttünk már lerajzolódott a hegyél, amely a csucsra vezet Ezt a hegyélt úgy hívják, hogy: „Tour de dromedaire”. Ez egyike a legveszélyesebbeknek a Mont Blanc partiban, mert ide a turista már mindig zűrzavaros fejjel érkezik, az ut pedig két részatos jégmeredély által alkotott hegyélen halad.

Közeledve a „Tour du dromedaire” felé, igen rosszul éreztem magam. Balmat roppant aggodalmakban volt, hogy az expedíció a csucs előtt pár száz méterrel fog megbukni.

Egy félóra al előrehaladás után már csak vánszorogtam. Alig-alig bírtam lábaimat egy-egy lépést előre tenni. A lélegzetvételeim állandóan oly gyors volt, mintha az Alföldön egy kilométert sebes írában futottam volna.

Éreztem, hogy percről percre közeledik azon időpont, mikor tejes kimerülés folytán a további utat be kell szüntetnem. Többször pihenőt tartottunk, amelynek rossz következménye az volt, hogy állva is aludtam.

A kilátás, ugy emlékszem, már a Mont-Blanc tócsa oldalára is megnyílt, de nem voltam képes észrevenni és megzemlélni azt.

Újból folytattuk az utat. Most már a vezető és a málhahordó is elől ment és a kötéllal magukat befogva, lassu ütemben húztak felfelé. A „Tour du dromedaire”-hoz érkeztünk. Ketszáz méter hosszú lehetett. Igen veszélyesnek látszott. Egy félméter széles élen ment keresztül az ut; mindkét oldalát borzasztó, részatos mélységek. A jég csikorgóra volt fagyva.

A veszélyes hely előtt megállapodunk. Balmat kinyitotta a harmadik üveg pezsgőt; a poharat az ajkaimhoz emeltem, de a nyelvem annyira száraz volt és oly nehéz üledék fekküdt rajta, hogy egy kortyot sem voltam képes lenyelni. Ezen Balmat egy darab csokoládéval segített; pár perc múlva vígan szürcsölgettem a pezsgőt és nemsokára az üveg kiürült. Újból éreztem, hogy van valami élet bennem. 4700 méter magasságban voltunk. Beszélő képességemet újra visszanyertem és Balmat nagy örömmel, elég értelmesnek látszottam. Megmagyarázta, hogy csak ezen a keskeny hegyélen kell keresztül mennem a saját lábamon és azután őiben fog felvinni a csucsra, amely már oly közelnek látszott. Amint végig néztem a „Tour de dromedaire”, az az ötletem támadt, hogy az pompásan lovagolható. A vezetőnek a lovaglás ellen semmi kifogása nem volt, csak azért aggodalmaskodott, hogy utközben ki fogok merülni és oldalvást le fogok csuszni, mer: lépve két perc alatt keresztül lehet menni rajta, míg lovagló ülésben egy negyedórát is megtarthat.

En biztosítottam, hogy van annyi erőm, hogy keresztül lovagoljak a kezemen rajta.

Ezután Balmat a málhahordozót átküldte a Tour du dromedairen. Amit a málhahordó véghez vitt, azt lent az Alföldön úgy hívják: „kötéltáncolás 4700 méter magasban.” Azután én és Balmat reáültünk a paripára; elől én, közvetlenül a hátam megett Balmat. Megkezdődött a lovaglás. Felsőtestemmel előredültem, a kezemmel letámasztottam magam a jégre és azután lábaim segítségével előretoltam magam. Balmat ugyanígy lovagolt a hátam megett. Egy negyed óra múlva leszállottunk a paripáról. Teljesen kivoltam merűlve. Keveset pihentünk és azután újból nekifutottunk. Most semét sem beszélni, sem a környéket észrevenni nem tudtam. De éreztem, hogy folytonosan megyünk, megyünk és megyünk. Előttünk már minden homályosságban volt. Nem láttam sem a Mont-Blancot sem a vezetőt sem a málhahordót, hanem automatikusan, mintegy megindított gép, raktam nagy kinnal egyik lábamat a másik

elő. Azután következett egy pillanat, Balmat lenyomott a hóra és fálálomban hallottam, a mint a vezető a fülembe kiáltja: „Monsieur Le Sommet du Mont Blanc.”

(Folytatása következik.)

**IDEGENEK ARADON.**

— November 22 —

**Központi szálloda.** Váradi Török Gábor birtokos Dand. — Fisch Jakab kereskedő Budapest. — Bachruch I. N. kereskedő Temesvár. — Benedicti Jenő kendergyári képviselő Nagylak. — Weinberger Lajos kereskedő Budapest. — Kransthor Adolf kereskedő Bécs. — Grünstein Márk kereskedő Bécs. — Kesler S. cs. és kir. kapitány Fehértemplom. — Vetto Lajos árvaszéki ülnök Budapest. — Mannheim Zsigmond dr. orvos Medgyesegyháza. — Kalmár Rezső lépgyáros Budapest — Garstak Miksa gyáros Budapest. — Kabody Károly főmérnök Budapest. — Kormos Adolf szállodás és neje Zám. — Morár Valér dr. ügyvéd Lippa. — Feles Lipót kereskedő Budapest. — Török Henrik dr. ezredorvos Budapest. — Roth Jenő kereskedő Budapest. — Kranwil János kereskedő Budapest. — Grotta S. magánzó Budapest. — Wendauer Róbert magánzó Budapest.

**Fehér Kereszt szálloda.** Bohus László dr. birtokos Világos. — Podmaniczky Endre báró birtokos huzárkapitány és neje Kelebia. — Nyiki Ilona birtokosnő M. Dombegyháza. — Prini Teréz birtokosnő M. Dombegyháza. — Özv. dr. Balászné és családja Világos. — Török Árpád kir. körjegyző Világos. — Forbat Tivadar dr. ügyvéd Budapest. — Bartha Elemér dr. ügyvéd Budapest. — Nemes Miklós dr. ügyvéd Budapest. — Varga Kálmán birtokos Győr. — Szamosy Arpádné és leánya Sárospatak. — Pollitzer Mór lakereskedő Belényes. — Kált Nándor hivatalnok Budapest. — Mo'nár Sándor hivatalnok Budapest. — Kovács Imre hivatalnok Budapest. — Gyenge Erzsébet komorna M. Dombegyháza. — Szász Mariska komorna Kelebia. — Vasvári Emér gazdálkodó Szászsebes. — Szász Kálmán birtokos Eger. — Szép Vilmos és családja Halas. — Nagy Katalin és családja Temesvár. — Könyves Mihály és neje Temesvár. — Grosz Ignác utazó Budapest. — Deutsch Benedek utazó Budapest. — Barát Jenő utazó Budapest. — Sperling Jenő utazó Budapest. — Braun Ignác utazó Budapest. — Beer Mór utazó Budapest. — Meyri Rudolf utazó Budapest. — Förster József utazó Budapest. — Engel N. utazó Budapest. — Herl Béla utazó Budapest. — Kell Ignác utazó Budapest. — Somogyi Pál utazó Budapest. — Klein Gábor utazó Budapest. — Relsz Pál utazó Bécs. — Glück Ludvig utazó Bécs. — Kohn Gyula utazó Bécs. — Zvibak Oszkár utazó Bécs. — Hubert Ferenc utazó Bécs. — Grosz József utazó Bécs. — Stern Manó utazó Bécs. — Herz Sámuel utazó Bécs. — Goebel Ede utazó Bécs. — Neumann Sándor utazó Bécs. — Mannheim Andor utazó Bécs. — Neufeld Gusztáv utazó Brunn. — Schönfeld Armin utazó Temesvár. — Asztalos Sándor utazó Nagyvárad. — Fleischmann Márton utazó Nagyvárad.

**Pannonia szálloda.** Grosz Mór kereskedő Szabolcs. — Kis András kereskedő Orosháza. — Kertész Lajos utazó Budapest. — Hegedűs Lajos utazó Szolnok. — Német Elek kereskedő Kisjenő. — Mikos Gyula műszaki tanácsos Szeged. — Klein Imre utazó Budapest. — Kohn Márton utazó Budapest. — Friedmann Samu utazó Budapest. — Steiner József utazó Budapest. — Kohn Izidor utazó Budapest. — Csillag Samu kereskedő Jászapáti. — Kerekes Lajos utazó Bécs. — Klein Béla utazó Budapest. — Muscan Döme Pankota. — Krecsun János Drauc.

**Nemzeti Színház.**

A) bérlet. A) bérlet.

Pénteken, 1906. évi november hó 23 án:

**A jászol.**

Színmű 3 felvonásban. Irt: Henri Bernstein. Fordította: Abrányi Emil.

**S Z E M É L Y E K:**

Etlenne	Kesztler Ede.	Lievre Leo	Ujj Kálmán.
Evelin, neje	Kápolnai J.	Lievre Izabella	Zalai Margit.
Róza, néne	Bácsné.	Otis báró	Szathmári A.
Georges, fia	Benkő Gtzi.	Belgrain	Kulcsár L.
Foucher	Déli Lajos.	Louli	Körössy Jud.
Angel	Beregi S.	Genevieve	Harmath J.
Besquet	Várnai Jenő.	Julla, cseléd	Benkóné P.

Kezdete este 7 és fél órakor.

# Juvel égető aparaius

gummilabda nélkül egy  
kézzel használható.  
Ára Korona 15.—.

# Tip-Top égető aparátus

gummilabdával főleg  
bársonyégetésre al-  
kalmas. Ára K. 16.—.

Kapható

2571

# Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésben

# Weitzer János-utcza.

25857—1906. sz.

## Hirdetés.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának II-ik kerületében megüresedett egy törvényhatósági bizottsági tagsági hely, mely választás útján lesz betöltendő.

A választásra határidőül kitűzetett 1906. évi november hó 25-ik napja.

A választás helyül megjelöltetett a Weitzer János utczai községi iskola egyik tanterme.

A választás elnöke: Péterffy Antal, helyettese: Dr. Bogdán Virgil, jegyzője: Dr. Angel István.

Csak a II-ik kerületben összeirt választók szavazhatnak. Szavazni csak szavazó-lapokkal lehet.

A választás kezdődik reggel 9 órakor és végződik este 4 órakor.

Institoris,

kir. tanácsos, polgármester.

26872—1906.

## Hirdetmény.

Miután a községek kezeléséről szóló 1883. évi XLIV t. cz. 39. §-a értelmében a f. évi 4-ik adórészlet esedékeségének határideje már lejárt, az adózók ezennel hirdetményileg felhívattak, hogy a f. évi 4-ik adórészletet most már a késedelemi kamatok és esetleg intési díjjal együtt, nemkülönben már szintén esedékes ipar testületi díj, egyházi adó illeték, vízszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadói és csatornázási költség tartozásait és munkás betegsegélypenztári hozzájárulásikat azonnal fizessék be, mert ellenkező esetben a régebbi díj-és adótartozásaik azonnal, a f. évi 4-ik adórészlet pedig december hóban a késedelemi kamattal együtt végrehajtás útján a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak behajtani és pedig oly módon, hogy a 4-ik adórészletre nézve november hó 24-ikétől kezdve a zálogolás fog megjelenni, s amennyiben ennek dacára az adó-és hadmentességi díj és egyéb határlak járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számított 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fognak adni.

Aradon, 1906 évi november hó 15-én.

A városi tanács.

**Szőlőoltványok.**

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, dugyökérzetű, bor és csemegefajta

**fásoltványokat**

bármily mennyiségben szállit:

**Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.**

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szivesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 2761

**Telefon 229. Telefon 229.**

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom, hogy Vörösmarty-utczában levő

## lakatos műhelyemet

Szentpál- és Damjanich utca sarok, (zsidó templommal szemben) saját házamba

## helyeztem át.

További szíves támogatását kérve, vagyok alázatos tisztelettel

## Lengyel Gyula

lakatosmester

Szentpál-utca (Zsidó-templommal szemben) 2769

## Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

## Borszivattyuk

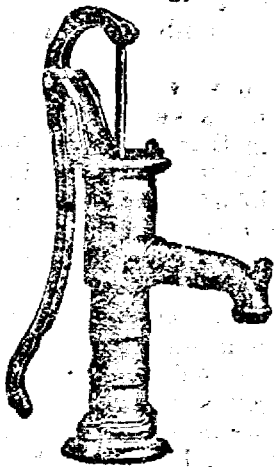
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-árakon.

A szivattyu hengeréből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

## Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást. — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beül

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árbau.



## Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

## Hönig Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.



26250—1906

## Hirdetmény.

Az 1907. évi egyenes adó kivétel munkálatok foganatba veendőik lévén, felhívattik Arad sz. kir. város lakossága, miszerint az adókötéses egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közeget valótlan bemondásokkal tévútra vezeti, vagy munkájokban bármilyen akadályozza, az 1883. évi XLIV. t. cz. 10. §-a értelmében 2—100 koronáig terjedő bírsággal lesz sújtható.

Felhívattik továbbá a város közönsége, miszerint az adókötés alapjául szolgáló valomási íveket, melyek ingyen vétebizonyítvány mellett az adóügyi osztályban vehető át az alább kitűzött határidők alatt az adóügyi osztályban a saját érdekében beadni nem mulassza, és pedig:

Az 1906-ban épült házakra vonatkozó házbérijedelemi valomásokat az adómentes lakrészek számának és az adómentességét engedélyező végzések számának feltüntetésével, a lakások számának megfelelő sorrendben szerkesztve folyó évi november 30-ig

Az 1906—907 évben keletkezett, a kereseti adó III. osztálya alá tartozó üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmű ezelemi és haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó valomásokat 1907. évi január hó 30-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó, meghatározott évi vagy havi illetményeikre vonatkozó valomásokat, továbbá a tőkekamatadó tárgyat képező kamat vagy élejt radékre vonatkozó valomásokat 1907. évi január 15-ig.

Az alacsony jövedelmi pótdadó kiszámításánál levonandó, fogatlanokra betáblázott és a folyó évben tévileg kifizetett adóssági kamatokra vonatkozó valomásokat 1907. január 1—31-ig, vétebizonyítvány ellen.

A fegyveradó valomásokat 1907. évi június 30-ig.

Az ebadorra vonatkozó valomásokat 1907. évi január 8-ig.

A nyilvántartás számadására kötelezett vállalatok és egyéni jövedelmeire vonatkozó valomások 1907. évi március 30-ig.

A fent érintett valomások pontos beadása a felek érdekében lévén, megjegyeztetik, hogy aki megfelelő valomását a fenti kitűzött határidő alatt be nem adja, arra az adó hivatalból a mulasztó fél költségére beszerzendő adatok alapján fog kirovatni és hogy az adótergyaknak, az adókötéses jövedelemnek a kibetér megkötésére céljából való eltilkítása az 1883. XLIV. t. cz. 100 §-a értelmében 2—1000 koronáig terjedő bírsággal von maga után.

Arad szab. kir. város tanácsának 1906. évi november 8-án tartott üléséből.

A városi tanács.



Egy pohár  
Egy korsó**udvari sör** 8 kr.  
13 kr.Egy pohár 8 kr.  
Egy korsó 13 kr.Egy pohár 8 kr.  
Egy korsó 13 kr.

## Értesítés!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a színház épületében levő

### Városi söresarnokot

bérbe vettem és azt a modern kor minden igényének megfelelően fogom berendezni. A mai naptól kezdve az Eszék magyar közbányai részvénytársaság legkiválóbb sörét, az úgynevezett

### Udvari sört,

azonkívül a legjobb minőségű aradhegy-síjli borokat fogom kímélni. A konyka is olcsó árak mellett a legfinomabb igényeket is ki fogja elégíteni.

Teljes tisztelettel

2790

*Kánya Géza.*Egy pohár  
Egy korsó**udvari sör** 8 kr.  
13 kr.

Poloska elpusztítására a legjobb és leghatásosabb szer a

## PHENOLSAV.

A butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

## Tyúkszem ellen

legkiválóbb szer a Hajós-féle

## ANAGALLIN.

Hatása oly frappáns, hogy mindenkit bámulatba ejt.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

**Minden fogfájást** azonnal megszüntet a Hajós-féle fogósepp. Ara 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

## Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Gummi American „Nover“  
a legjobb és legkellesebb óvszer.

Egyedüli raktár: Hajós Árpád gyógyszer-tárában, Arad, Andrassy-tér 22. sz.

6 darab  
egy eredeti  
fémdobozban  
2 kor.

Telefonszám 10.

## OCCASSIÓ

vásárlás kezdetét vette, i. é. december 25-ig következő cikkek igen előnyös árak mellett lesznek árusítva:

Franczia flanellek blousokra, ezelőtt 90 kr., most 50 kr. métere. Dupla széles szövetek nagy választékban 35, 50, 75, 90 kr. métere és feljebb, néhány ezer méter maradék 33 százalékkal olcsóbban, mint ezelőtti ára, úgy, hogy egy teljes blousera már 1 koronáért kapható, míg a készlet tart.

Téli keztyük igen jó minőség 25 krajczár párja.

HOFFMANN SÁNDOR

SZÍNHÁZ-ÉPÜLET.

872

Telefonszám 10.

## APRO HIRDETÉSEK.

## Képes levelező lapokon

felvételek az aradi színészek és színésznőkről (Nyáray, F. study Rontal) darabonként 20 fillért kapható **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János utca. 285

## Jucker ló.

Eladó egy pár fiatal, 16 éves marokos jól futó jucker ló. Czim a kiadóhivatalban. 2902

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor  
jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

## Személyhitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek, papok, állami, megyei és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosult hűberek és magánosoknak egy negyedétől 20 évig terjedő tőkeamat törlesztéssel!  
Külföldiség: A páris-bécsi enqueté értelmében tőkésítjük a jövedelmet.

4% 4% 4% 4%

## Jelzálog-hitel!

800 koeonától feljebb I. II. és III. helyre földök, városi és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdő épületek, malmok, ásványvíz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték háromnegyed részéig. 2898

## Építési-hitel!

Építéskorban levő ingatlanokra 2-3 részletben oly arányban, a mily arányban az építkezés előrehaladt.

Bank és magánadósok konvertálása. Előnyösen! Solid alapon és gyorsan elsőrangú ingatlanok által! — Elsőrendű ajánlatok! — Kérjen prospectust! — Válaszbélyeg mellékelendő!

## MELLER L. EGYED,

Budapest, V., Koháry utca 19.

9595—1906. tkvi. sz.

## Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtójának, Dr. Prlag István aradi lakos végrehajtást szenvedő elleni 108 korona 40 fillér váltás részlet tartozás mint tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Aradmegye M. Bodzás községben fekvő, s az m.-bodzásai 121. sz. tjkvben A. I. 1. sor. 129. brszám alatt felvett 108. sz. ház, udvar és kertre az árverést 896 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1907. évi január hó 25. napján dél előtt 10 órakor Medgyesbodzás község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 89 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3833. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Aradon, 1906. évi október hó 13-án.

Aknay,

kir. írói bíró

**Feltűnő újdonság!**  
**DELICE** || Minden hirdetés felesleges, a conanyzó egyszer veszi és többé mást nem szivhat.  
legjobb valódi francia  
**SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.**

Nagyban és kicsinyben.  
Braun Ignác  
**Kubina Béla**  
üzletvezető papirkereskedése ARAD, Deák Ferenc-utca 2. (Sebesi ház) volt Krausz Paulin-féle üzlethejységben megnyitott. Ajánlja dusan felszerelt raktárát, a legolcsóbb árak mellett nagyban és kicsinyben. Szivarka hüvelyek gyári raktára. 1 doboz 100 darab 8 krtól 30 krig, 10 doboz 1000 darab 70 krtól 2 frtig. Képes levelezőlapok nagy választékban. Darabja 1 krtól 10 krig, 100 drbként 80 krtól 7 frtig. Azonkívül minden e szakmába vágó áruk, író és levélpapírok, üzleti könyvek, iskolai írészerek, füzetek, szóval mindennemű cikkek a legolcsóbb árban kaphatók. Pontos és gyors kiszolgálás. A nagyérdemű közönség becses pártfogásáért esedezik  
**Kubina Béla,**  
üzletvezető.  
2871  
Hallatlan olcsó árak.

Arad és vidéke legolcsóbb bevásárlási forrása.

Arad és vidéke legolcsóbb bevásárlási forrása.

## Storm-Slipper Hó-czipő



Csakis a Boston Rubber Shoe Company Bostonban levő cégnek gyártmányai könnyűek, elegánsak és tartósak. Aradon Weinberger János, Münz I., Meisl és Adler, Guttman és Berger üzleteiben kaphatók.

Főlerakat Ausztria-Magyarország részére: 2873

**WELLISCH, FRANKL & Co.**

Wien, I., Fleischmarkt 12-14.

## Tea-idény!



Az idény beálltával van szerencsénk értesíteni a mélyen tisztelt közönséget hogy általánosan ismert finom teáink mellett sikerült ez évben egy oly rendkívüli finom minőséget beszerezni, mely nem minden évben áll a kereskedelem rendelkezésére.

Ezen kitűnő alkalmat felhasználva, egy különleges tea keveréket

## „Imperial Malange Vojtek és Weisz”

védő név alatt; — piros zárszalaggal — hoztunk forgalomba.

Midőn felkérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy ezen cégünk tulajdonát képező különlegességet megismerni méltóztassék, tudatjuk még, hogy azt 3 csomagolásban

1 kis csomag —.50 fill.  
1 közép „ 1.— kor.  
1 nagy „ 2.— „

árusítjuk.

## Nagy raktár egyéb teákban

kilóként 10—30 koronáig.

## RUMOK

különböző minőségben, eredeti üvegekben legjutányosabban.

## VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése 2873

ARADON.

## Szabó Vincze

„Kispipa“ sörcsarnok és étterme

Salacz-utca 3. sz.

Arad legszolidabb és az idegenek legkedveltebb találkozó helye.

A „Pilseni“ Rézvényorsörfözde sörének kizárólagos kimérése.

Jó magyar konyha.

Valódi Hegyalfai Magyaradi borok. Utkezesek jutányos árak mellett.

Egy, a jegyzői teendőkben teljesen jártas, a román nyelvet is biró

## egyén

800 korona fix-fizetés és némi mellékjövedelem mellett azonnal alkalmazást nyer.

Kerülős, 1906. nov. 18.

Szöllősy Béla,

jegyző.

2878

645—1906. g. sz.

## Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi árva ház részére 1907. évben szükséges kenőér és péksütemény szállításának elvállalása iránt folyó évi november hó 26 án dé. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: I. Kenyér kilogrammonként 16 99 fillér. II. Péksütemény darabonként 2 99 fillér.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1906. évi november hó 12-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel s. k.